

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ANAYASA KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

5'inci Toplantı

14 Nisan 2016 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Şentop'un, siyasi etik kavramı ve bu konuda Parlamentoda yapılan çalışmalara ilişkin açıklaması

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Siyasi Etik Kanunu Teklifi (2/1000)

IV.- ALT KOMİSYON

A) ALT KOMİSYONA SEVKLER

1.- Siyasi Etik Kanunu Teklifi'nin (2/1000) alt komisyona sevk edilmesi

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 14/4/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa : 2

14 Nisan 2016 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.05

BAŞKAN: Mustafa ŞENTOP (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Reşat PETEK (Burdur)

SÖZCÜ: Abdurrahman ÖZ (Aydın)

KÂTİP: Muhammet Emin AKBAŞOĞLU (Çankırı)

BAŞKAN – Anayasa Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli davetliler, basın mensupları; Başkanlık Divanımız adına hepinizi hürmetle selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız mevcuttur. Komisyonumuzun 26'ncı Yasama Dönemi Birinci Yasama Yılı 5'inci Toplantısını açıyorum.

Bu toplantımızın gündemini 11 Nisan 2016 Pazartesi günü sizlere yazılı olarak tebliğ ettik, ayrıca "tbmm" uzantılı e-posta adreslerinize de gönderdik.

Gündemimizde (2/1000) esas numaralı Siyasi Etik Kanunu Teklifi yer almaktadır. AB Komisyonu dün tali komisyon olarak görüştü, raporunu intikal ettirecek, en kısa süre içerisinde hazırlayacaklar.

Tabii, bu toplantımıza teklif sahiplerinden Ayhan Sefer Üstün, Sakarya Milletvekili katılıyor. Yine, Başbakan Yardımcımız Lütfi Elvan Bey, Başbakanlık Müsteşar Yardımcısı Ergin Ergül, Avrupa Birliği Daire Başkanı Ege Erkoçak. Yine, danışmanlar Esmâ Arslan, Muhammet Zeybek; Başbakanlık Uzmanı Ali Yavuz Birinciöğlü. Adalet Bakanlığından Kanunlar Genel Müdür Yardımcısı Talip Bakır, Kanunlar Genel Müdürlüğü tetkik hâkimleri Tahir Akça, Dursun Ali Demir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliğinden -malum, kanunun yürütücüsü Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı- Kanunlar ve Kararlar Başkanlığından Korkut Türkyarar. Yine, ayrıca ilgisi hasebiyle biz Türk Parlamentolar Birliğine de göndermiştik, temsilen önceki dönem Şanlıurfa Milletvekili Yahya Akman Bey burada. Komisyon uzmanlarımız Haluk Kurnaz ve İsmail Doğanay burada.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Şentop'un, siyasi etik kavramı ve bu konuda Parlamentoda yapılan çalışmalara ilişkin açıklaması

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, önce ben çok kısa bir değerlendirme yapmak istiyorum. Değerlendirme derken, bu kanun teklifinin hakikaten önemli bir mazisi var bizim Parlamentomuzda, ona dair birkaç şey söylemek istiyorum.

Öncelikle, Parlamento üyelerine yönelik etik veya davranış kodlarının, kurallarının ilk örnekleri 1968 yılında Amerika Birleşik Devletleri Temsilciler Meclisi ve Senatosunda kabul edilen bir kodla ortaya çıkıyor. Yazılı kod olarak ifade ediyorum. 1983 yılında İsrail Parlamentosunca kabul edilen, yine 1990'da Almanya Bundestag'ta kabul edilen kodlar bu bağlamda ilk örnekleri. Daha sonra AGİT tarafından hazırlanan rapora göre 2012 yılı itibarıyla AGİT bölgesinde 11 ülkede 15 parlamentoda etik davranış kodu bulunmaktaydı. Bugün itibarıyla 19 ülkede ve 1'i uluslararası yani Avrupa Parlamentosu olmak üzere 27 parlamentoda etik davranış kodları bulunmaktadır. Ama, hâlihazırda Türkiye, Almanya Bundesratında, Çek Cumhuriyeti, Finlandiya, İtalya, Avusturya, Hırvatistan, Macaristan, Romanya, Rusya, Sırbistan, Slovakya, Slovenya Ulusal Meclisinde, İspanya, Portekiz, Hırvatistan, Hollanda, Danimarka ve Yunanistan parlamentolarında milletvekilleri için özel bir etik davranış kodu bulunmamaktadır.

Etik davranış kodları hukuki mahiyeti itibarıyla ülkeden ülkeye değişen farklı tasarruflarla yürürlüğe konulmaktadır. Kimisi kanunla, iç tüzük değişikliğiyle, parlamento kararıyla kurulan bir etik komisyon kararıyla veya parlamento bildirgesiyle ortaya konulabilmektedir.

Etik davranış kodlarının bazıları parlamento iç tüzüğünün bir parçası olarak kabul edilmektedir Avrupa Parlamentosu, Amerika Birleşik Devletleri Almanya Bundestagında, Belçika Temsilciler Meclisi ve Senatosunda. Birleşik Krallıkta Avam Kamarası ve Lordlar Kamarasında, Bosna Hersek, Fransa Temsilciler Meclisi, Malta, Polonya, İrlanda, İsrail, İskoçya'daysa parlamento kararı olarak kabul edilmiştir böyle bir kod. Gürcistan Parlamentosunda kabul edilen etik kod bir parlamento bildirgesi olarak deklare edilmiş, açıklanmış. Fransa Senatosundaki etik ilkeler Senato Etik Komisyonu kararı olarak ortaya konulmuş. Bizde şu anda görüşeceğimiz kanunla yapacağımız gibi bunun bir örneği var Litvanya'da, siyasetçiler için davranış kodu kanunla kabul edilmiş.

Türkiye Büyük Millet Meclisi ise bu siyasi etik kavramının üzerinde çeşitli dönemlerde çalışmalar yapmış, 19'uncu Dönemden itibaren başlamış ve 20, 21, 22, 23 ve 24'üncü Dönemlerde bu çalışmalar devam etmiştir. 26'ncı Yasama Döneminde, inşallah bu dönem bu konudaki çalışmaları sonuçlandıracağız.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde siyasi etik, ilk gündeme geldiği adıyla siyasi ahlak, ilk olarak teklifler bu şekilde gelmiş, 1993 yılında kanun tekliflerine konu olmuş, daha sonraki dönemlerde de tespit edebildiğimiz kadarıyla konu kanun teklifleriyle 18 kez Türkiye Büyük Millet Meclisi gündemine taşınmıştır. Daha sonra bu çaba çeşitli isim değişikliğiyle devam etmiş, kimi zaman kanun teklifi, kimi zaman İç Tüzük değişikliği teklifleri olarak gündeme getirilmiştir. Bazı çalışmalar teklife dönüşmeden, Sayın Cemil Çiçek çağrısıyla kurulan Siyasi Etik Uzlaşma Komisyonu çalışması gibi taslak çalışmalar olarak akim kalmıştır. Dolayısıyla, bu konu birazdan başlıklarını ifade edeceğim üzere ilk defa komisyon gündemine gelmiş değildir. Siyasi etik konusu 2 kez Anayasa Komisyonu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 14/4/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 3

gündemine de gelmiş ancak çeşitli sebeplerle kanunlaşmamıştır. Bugün görüşeceğimiz teklif 3'üncü kez gündemimize gelmiş bulunmaktadır. Dolayısıyla, komisyonumuzun ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir hayli birikimi vardır bu konuda.

Geçmişte bir şekilde siyasi etik konusunu Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Anayasa Komisyonu gündemine taşıyan milletvekillerini hem hatırlatmak ve verdikleri emekleri de burada tekrar zikretmek için hızlı bir şekilde bahsedeceğim.

19'uncu Yasama Döneminde Ankara Milletvekili Ali Dinçer ve 4 milletvekilinin 17/11/1993 tarihli Ahlaklı Siyaset ilkeleri, Kamu Yönetiminde Rüşvetin, Yolsuzlukların Önüne Geçilmesi ve Mal Bildirimi Verilmesi Hakkında Kanun Teklifi.

Yine aynı dönem, 19'uncu Yasama Döneminde Ankara Milletvekili Ali Dinçer ve 4 milletvekilinin teklifi, yenilemişler teklifi.

20'nci Yasama Döneminde Kütahya Milletvekili Mustafa Kalemlî ve İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı tarafından verilen 30/6/1997 tarihli Siyasi Ahlak Komisyonu Kanun Teklifi.

Yine aynı dönem, 20'nci Dönem Van Milletvekili Mahmut Yılmaz ve 9 milletvekili tarafından verilen 2/12/1997 tarihli Kamu Yönetiminde Ahlak Davranışları Kanun Teklifi.

21'inci Yasama Döneminde İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı 16/6/1999 tarihli Siyasi Ahlak Komisyonu Kanunu Teklifi, daha önceki kanun teklifini yenileyerek o zaman vermiş.

Yine 21'inci Yasama Döneminde Bülent Akarcalı ve 34 milletvekilinin 11/12/2001 tarihli Siyasi Koruma ve Ahlak Komisyonu Kanun Teklifi.

Yine 21'inci Dönemde Konya Milletvekili Mehmet Emrehan Halıcı ve arkadaşlarının 4/4/2002 tarihli ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği ve Bakanlıkla Bağdaşmayan İşler İle Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi.

Yine 21'inci Dönem Ankara Milletvekili Uluç Gürkan'ın 8/4/2002 tarihli Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği ile Bağdaşmayan İşler Hakkında Kanun ile Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi.

22'nci Yasama Döneminde İstanbul Milletvekili Algan Hacaloğlu ve 59 milletvekilinin 24/12/2002 tarihli 3069 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği ile Bağdaşmayan İşler Hakkında Kanun ile 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununda Değişiklik Yapılması ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Etik Komisyonunun Kurulmasına İlişkin Yasa, kısaca Siyasi Ahlak Yasası Teklifi.

Yine 22'nci Dönemde Sakarya Milletvekili Ayhan Sefer Üstün ve 19 milletvekilinin 19/1/2007 tarihli Siyasi Etik Komisyonu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Teklifi.

Ayrıca, 22'nci Yasama Döneminde Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzük Taslağı "Çeşitli Hükümler" başlığı altında da Siyasi Etik Kurulu düzenlenmiş, ancak bu taslak da bir neticeye varmamış.

23'üncü Yasama Döneminde İstanbul Milletvekili Algan Hacaloğlu ve arkadaşları, 13/8/2007 tarihli, aynı, az önce zikretmiş olduğum kanun teklifini yeniliyorlar.

Yine 23'üncü Dönem Manisa Milletvekili Bülent Arıncı ile Giresun Milletvekili Hasan Sönmez Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzük Değişikliği Yapılması Hakkındaki Teklifi yeniliyorlar. Bunun içerisinde konuyla ilgili düzenleme var.

24'üncü Yasama Döneminde İstanbul Milletvekili Aydın Ağan Ayaydın'ın Siyasi Etik Kanun Teklifi.

Yine 24'üncü Dönem İstanbul Milletvekili Ayşe Eser Danişoğlu'nun Türkiye Büyük Millet Meclisi Siyasi Etik Kanunu Teklifi.

Yine 24'üncü Yasama Dönemi Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Ankara Milletvekili Cemil Çiçek'in Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği Kanunu Teklifi.

Yine 24'üncü Dönem İstanbul Milletvekili Umut Oran'ın Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Siyasi Etik Komisyonu Kurulmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Siyasi Etik Yasası Hakkında Kanun Teklifi.

Tabii, 25'inci Dönemde, malum, bu konuda bir teklif verilmemiş.

26'nci Dönemde de Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı ile Sakarya Milletvekili Ayhan Sefer Üstün ve 97 milletvekilinin Siyasi Etik Kanunu Teklifi. Bugün görüşeceğimiz kanun teklifi, nihayet önümüzdeki bu teklif.

Tabii, bunlarda birçok hususta farklılıklar olmakla beraber, birçok konuda da birbirini tekrar eden, birbirine paralel düzenlemeler bulunmaktadır bu tekliflerde.

Ben öncelikle teklif hakkında bilgi vermek üzere ilk sözü imza sahiplerinden Sayın Ayhan Sefer Üstün'e vereceğim. Daha sonra, Hükümetin yaklaşımıyla ilgili olarak Başbakan Yardımcımız Sayın Lütfi Elvan'a söz vereceğim. Daha sonra da istem sırasına göre, Komisyon üyeleri öncelikli olmak üzere söz vereceğim.

Buyurun Sayın Üstün.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Siyasi Etik Kanunu Teklifi (2/1000)

AYHAN SEFER ÜSTÜN (Sakarya) – Sayın Başkan, saygıdeğer üyeler, saygıdeğer Başbakan Yardımcımız, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla, sevgiyle, hürmetle selamlıyorum. Toplantımızın inşallah hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Bu kanun teklifimizi çok kısa sürede gündeme aldığı için değerli Başkanımıza teşekkürlerimizi sunuyoruz. Ayrıca, değerli üyelerin hepsine de, bugün ve daha sonraki çalışmalarında vereceği katkılardan dolayı da şimdiden peşinen teşekkürlerimizi sunuyoruz. Yine bir teşekkürüm de Sayın Başbakan Yardımcımıza çünkü bu, evet bir teklif olarak geldi ama şüphesiz Hükümetimizle istişari bir

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 14/4/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 4

şekilde yürüterek bu teklifi hazırladık. Dolayısıyla, bu iş birliğinden dolayı Hükümetimize ve Başbakan Yardımcımıza teşekkürlerimi sunuyorum.

Değerli Başkanım, değerli arkadaşlar; Başkanımızın da ifade ettiği gibi aslında ilk kez Meclisimize veya Komisyonumuza böylesi bir teklif gelmiyor, 1900' lü yıllardan beri benzer teklifler sunulmuş. Benim hatırladığım, 2002' den sonra önemli olaylardan bir tanesi, Sayın Algan Hacaloğlu' nun teklifiydi, onun üzerinde bayağı çalışmıştık. 2007' de yine bizim de vermiş olduğumuz bir teklif yine Komisyonumuza gelmiş ve burada alt komisyonda uzun uzun görüşülmüş, kanunlaşmaya ramak kalmışken Cumhurbaşkanlığı seçim kriziyle birlikte erken bir seçim tarihi alınmış ve bu şekilde maalesef kanunlaşmamıştı yani çok yaklaşmıştık bu teklifin kanunlaşmasına.

Daha sonra, yine 4 siyasi parti aslında uzlaşmacı bir tavırla, AK PARTİ, CHP, MHP, HDP temsilcileri ortak bir metin ortaya koydu fakat o da yasallaşmadı. Yine o zamanki dönemin Meclis Başkanı Sayın Cemil Çiçek' in de Milletvekili Kanunu'yla birlikte siyasi etik hükümlerini de içeren bir kanun teklifi vardı. Aslında, belki de işin doğrusu da bu yani milletvekilliğinin kendisiyle ilgili bir kanun çıkarılması ve onun içerisinde etik davranış ilkelerinin de bulunması belki işin daha doğrusu ama maalesef bu konuda bütün herkesin, siyasilerin belki bir kabahati olsa bunu paylaşmamız lazım çünkü kendi söküğümüzü maalesef burada dikemedik. Ama, hiç olmazsa şu siyasi etik konusunda aldığımız ön intibaya göre bir uzlaşma var. İnşallah, bu sizin de katkılarınızla çıkar.

Benzer düzenlemeler Amerika Birleşik Devletleri' nde, Avrupa Birliği ülkelerinde var. Yine, bizim kurucusu olduğumuz Avrupa Konseyinde bu meseleyi inceleyen, araştıran, ülkelere öneren de bir yapı var, bir mekanizma var. Aslında bu meseleye biz uzak değiliz.

Yine, son zamanlarda siyasi partilerimizin içerisinde de benzer müesseseler kurulmaya başlandı. Örneğin, AK PARTİ' nin 5. Olağan Kongresi' nde tüzük değişikliği yapıldı ve burada Siyasi Erdem ve Etik Kurulu kuruldu. Aslında bütün milletvekillerimiz, belediye başkanlarımız, il başkanlarımız, teşkilatımızdaki bütün herkes parti çerçevesinde Siyasi Erdem ve Etik Kuruluna tabi burada eylemlerinde ama şimdi bunun biraz başka bir halkasıyla birlikte Mediste yapılıyor olması daha da işi taahhüt edecek inşallah.

Yine Türk hukuk sisteminde, aslında Anayasamızda benzer hükümler var, kanunlarımızda var ama böyle bir müstakil kanun olmamış olması belki işin kıymetini tam ortaya koymuyordu. Böyle bir müstakil kanun olmasının, prestij açısından, siyasetin kazanımları açısından önemli olacağını düşünüyoruz. Nitekim, seçim beyannamemizde de AK PARTİ olarak böyle bir kanunun öncüsü olacağımızı ifade etmiştik. Yine Hükümet programında ve eylem planlarında da bunlar vardı.

Biraz önce değerli Başkanımızın da ifade ettiği, yine benim de bahsettiğim metinlerde, onlar çok son derece değerli, kıymetli metinler. Hepsinin üstün yönleri var, belki de daha eksik yönleri diyebileceğimiz bazı hususlar var. Hangi metni alırsak mutlaka eleştirebileceğiz veya katkı sunabileceğimiz metinler var. Biz kendi metnimizin de en mükemmel metin olduğunu iddia etmiyoruz. Şüphesiz, sizin katkılarınızla daha da inşallah iyileşecektir, mükemmel hâle gelecektir. O bakımdan, bu metinlerden de istifa ederek böylesi bir metin ortaya çıktı. Ancak, tabii, yıllar geçtikçe siyasi tecrübelerle birlikte insanlar belki biraz daha olgunlaşıyor. Ben de 2007' deki kendi teklifime baktım. 2007' deki teklifim hakikaten biraz daha sertmiş yani belki de milletvekillerimizi biraz daha zorlayacak bir teklifmiş. Bu şu andaki teklif ise daha esnek, daha uzlaşmacı ve siyasi parti gruplarına daha fazla yetki veren, sorumluluk veren ve iç denetimi sağlayacak bir yapıda dizayn edildi ve kurallar, siyasi etik kuralları da daha esnek belirlendi. O bakımdan, ben, sanki daha önce yapılan bütün bu tekliflerin boşa gitmediğini ve oradan süzüle süzüle güzel bir metin ortaya çıktığını ifade ediyorum.

Bu teklifle neleri hedefledik kısaca birkaç cümleyle onu ifade edeyim: Değerli arkadaşlar, bu teklifle siyasi etikle ilgili temel ilkelerin belirlenmesi, bu ilkelerin hayata geçirilmesi kapsamında olmak üzere mal bildirimi, kişide çıkar çatışması durumlarına dair beyan yükümlülüğü, hediye alma yasağı gibi özel konuların düzenlenmesi, siyasi etik ekleriyle ilgili kurumsal yapının oluşturulması, siyasi etik ihlallerine karşı izleme, denetim ve yaptırım sisteminin düzenlenmesi, üyelikle bağdaşmayan işler ve üyelik sonrası geçici kısıtlamaların belirlenmesi gibi birtakım düzenlemelerin hedeflendiğini ifade edebiliriz. İnşallah, bu kanunla siyaset kurumu daha da itibar kazanacaktır, güçlenerek yoluna devam edecektir diye ümit ediyorum.

Bu imkânı bizlere verdiğiniz için teşekkürlerimi tekrar sunuyorum. Saygılarımla.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Üstün.

Şimdi de Hükümet yaklaşımını öğrenmek üzere Başbakan Yardımcısı Sayın Lütfi Elvan' a söz veriyorum.

Buyurun Sayın Elvan.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Sayın Başkan, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli temsilcileri, kıymetli basın mensuplarımız; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Gerçekten bugün çok önemli bir yasa teklifini görüşeceğiz. Biraz önce Sayın Başkan da ifade etti, uzun yıllardan beri Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündeminde olan ancak bir türlü yasallaşmayan bir teklifi bugün birlikte ele alacağız. Defalarca bu tür girişimlerde bulunulmuş, çok değişik çalışmalar yapılmış ancak bir türlü neticelendirilememiş olan bir alan. Biz de özellikle 7 Haziran öncesi seçim beyannamemizde ve 1 Kasım öncesi seçim beyannamemizde Siyasi Etik Yasasını çıkaracağımızı ve bu yönde bir çalışma yapacağımızı ifade etmiştik. Aynı zamanda, bu siyasi etikle ilgili çalışmalara, yine Hükümet programımızda ve bir yıllık eylem planımızda da bu hususlara yer verdik, ki üç aylık reform programı çerçevesinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde böyle bir çalışmanın başlatılmasını öngören bir eylemimizde yine programımızda yer almıştı.

Şunu ifade etmek istiyorum: Aslında siyasi etikle ilgili bir yasa, bir anlamda siyasete ve siyasetçiye duyulan güvenin artmasına neden olacak bir çalışmadır, aynı zamanda siyasal kurumların meşruiyetinin de güçlendirilmesine neden olacaktır. O açıdan, bu teklifi ben çok önemsiyorum ve bu teklifi hazırlayan arkadaşlarımıza, başta Ayhan Bey ve Sayın Bostancı olmak üzere, teklifi veren tüm milletvekillerimize ben huzurlarınızda çok teşekkür etmek istiyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 14/4/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 5

Özellikle böyle bir düzenlemenin yapılması, artık Türkiye'nin gerçekten gelişmiş ülkelerin sahip olduğu siyasi etik alanındaki uluslararası standartların da artık Türkiye'ye gelmesine, Türkiye'de yer almasına vesile olacaktır. Aslında, siyasi etikle ilgili, Anayasa'mızda, değişik kanunlarda yer alan hususlarımız var, var ama bunun bir bütün hâlde burada ele alınması son derece önemli ve anlamlı diye düşünüyorum.

Şöyle bir soru akla gelebilir: Evet, milletvekillerine yönelik bir siyasi etik kanun teklifi ama siyasetin başka alanları da var, işte yerel yönetimler var, diğer bazı siyasi otoriteler var. "Neden bu alanda böyle bir çalışma söz konusu değil?" şeklinde bir soru da akla gelebilir. Bu konuda da şunu ifade etmek istiyorum: Adalet Bakanlığımız, birincisi Siyasi Partiler Kanunu üzerinde yoğun bir şekilde çalışıyor. Dolayısıyla, bu tür düzenlemeler Siyasi Partiler Kanunu içerisinde yer alacaktır. Diğer taraftan, yine siyasetin finansmanı çerçevesinde Adalet Bakanlığımız bir başka çalışmayı yürütüyor. Bu çalışmada da yine bazı önemli düzenlemeler yer alacak.

Aslında, bizim medeniyetimizde de gerçekten bu siyasete ve kamu yönetimine yönelik etik ve ahlak ilkelerine çok önem verilmiş ve bu konuda da geçmişimize baktığımızda çok önemli çalışmaların yapıldığını görüyoruz. Yusuf Has Hacıp'in Kutadgu Bilig'inde, Nizamülmülk'ün Siyasetname'sinde ve Farabi'nin ideal devletinde de çok açık bir şekilde bunları görmek mümkün.

Tabii ki AK PARTİ hükümetleri döneminde yine bu çalışmalara paralel bazı çalışmalar da yürütüldü. Bazı hususlar, gerçekten ülkemizin gündemine gelen bazı hususlar da yine geçmiş dönemdeki hükümetlerimizin gayretleriyle yasalastı. Türkiye Büyük Millet Meclisimizin elbette milletvekillerinin katkılarıyla bunlar yasalastı. Bilgi Edinme Hakkı Kanunu, Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması Hakkında Kanun, aslında bu çalışmaların önemli bir başlangıcı olmuştur diye düşünüyorum. Ülkemizde de siyasi etik konusunu ilgilendiren düzenlemeler, Anayasa ve çeşitli kanunlarımızda, biraz önce ifade ettiğim gibi yer alıyor. Anayasa'mızın 82'nci maddesi ve bu madde doğrultusunda çıkarılan 3069 sayılı Kanun, milletvekillerinin yapamayacağı işleri düzenlemektedir. Bunun yanında milletvekillerinin de tabii olduğu 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzlukla Mücadele Kanunu da mal bildirimini yükümlülüğü, hediye alma yasağı hususlarını düzenlemektedir. Ancak siyaset kurumunun en önemli aktörü olan milletvekillerimiz için etik ilkelerinin ihlallerine ilişkin başvuruları da inceleyecek bir mekanizmayı da kapsayacak şekilde müstakil ve bütüncül bir düzenleme önem taşımaktadır. Bu nedenle böyle bir çalışmadan dolayı Sayın Üstün'e ve arkadaşlarına çok teşekkür etmek istiyorum. Böyle bir düzenleme milletvekillerimizi olumsuz, yanlış ve haksız ithamlardan koruyacak ve görevlerini hakkıyla yerine getirmelerine yardımcı olacaktır diye düşünüyorum.

Teklifin kapsamına baktığımızda, aslında birçok ülkede olduğu gibi önce etik ilkeler belirleniyor. Bunlar çok genel ilkeler ve bunların detayları da tabii alt düzenlemelerle yerine getirilecek olan hususlar. Yine uluslararası düzenlemelere baktığımızda burada beyan yükümlülüklerinin olduğunu görüyoruz. Yine bu teklifte de beyan yükümlülüğünün yer aldığını görüyoruz. Mal bildirimini, hediye alma yasağı ve üyelikle bağdaşmayan işler de yine bu teklif kapsamında yer almaktadır. Teklifin yasallaşması hâlinde siyasi etik konusunda uluslararası standartlar ülkemiz mevzuatına öncelikle yansıtılmış olacaktır.

Siyasi etik alanında Anayasa'mızda ve TBMM Üyeliğiyle Bağdaşmayan İşler Hakkında Kanun başta olmak üzere diğer bazı kanunlarda siyasi etikle bağlantılı hükümler dağınık olarak yer alsa da bu hükümlerin ilk defa tek bir kanunda ve demokratik ülke uygulamaları da dikkate alınarak düzenlenmesi ülkemiz açısından önemli bir siyasi reform olarak teşkil edecektir diye düşünüyorum. Bu konuda öngörülen mekanizmada siyasi partilerin etik kurulları, Türkiye Büyük Millet Meclisi Etik Komisyonu, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve bürokrasi geniş bir aktör yelpazesi içerisinde yer alacaktır. Bu durumun siyasi etik alanında kurumsal kültürün gelişmesi açısından olumlu katkılar sağlayacağını değerlendiriyorum. Hiç kuşkusuz bu konuda getirilen standartların benimsenmesi ve uygulamaya geçmesi, vatandaşlarımızın siyasete, Türkiye Büyük Millet Meclisine ve genel olarak da devlete güveninin artmasını sağlayacaktır.

Siyasi etikle ilgili, bildiğiniz gibi, uluslararası düzeyde çalışan önemli bir kurum var. GRECO adı altında, Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu adı altında yer alan, Avrupa Konseyi altında yer alan bir grup. Bu gruba 49 ülke üye. Bunlardan 47'si Avrupa Konseyinin üyesi. Özellikle GRECO'nun 4 No.lu Tavsiye Kararı'nda 2017 yılı sonuna kadar milletvekillerinin, hâkimlerin ve savcılarının siyasi etik ilkelerinin GRECO'ya üye ülkeler tarafından yasalştırılmasına yönelik bir tavsiye kararı alınmıştır ve bu çerçevede Avrupa Birliği üyeleri başta olmak üzere bu alanda önemli çalışmalar yürütmektedirler. Ancak biz, özellikle hem seçim beyannamemizde yer vermemiz, ilk üç ayda yapılacak olan reformlar arasında bu hususun yer alması nedeniyle, tabii arkadaşlarımıza da bu konudaki çalışmalarını bir an evvel tamamlamalarını, 2017 sonunu beklemememiz gerektiğini, yine vize muafiyetinin gereklilikleri arasında yer alan bir husus olarak bulunması nedeniyle de bunun bir an evvel yasallaşmasının önem arz ettiğini arkadaşlarımızla paylaştık.

Bu açıdan baktığımızda, şu anda aslında Avrupa Birliğine üye birçok ülkede siyasi etikle ilgili bir yasa veya herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Bunun örneklerini biraz önce Komisyon Başkanımız ülkeleri de sayarak ifade etti. Elbette Almanya gibi, İngiltere gibi, Birleşik Krallık gibi, Avrupa Parlamentosu gibi ülke veya uluslararası organizasyon parlamentolarının bazılarında bu yönde düzenlemeler yer almaktadır.

Ben konuşmama son verirken Komisyonumuzdaki verimli tartışmalarla daha da zenginleşeceğini düşündüğüm teklifin siyasi hayatımız ve demokrasi için hayırlı olmasını diliyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum efendim.

BAŞKAN – Başbakan Yardımcımız Sayın Lütfi Elvan'a teşekkür ediyorum.

Şimdi teklifin bütünü üzerinde görüşmeleri başlatıyorum.

İsterseniz öncelikle söz almak isteyenleri not edelim: Sayın Oktay Öztürk, Sayın Mehmet Parsak, Sayın Uğur Bayraktutan, Sayın Muharrem Erkek, Sayın Akın Üstündağ, Sayın Erol Dora, Sayın Nurhayat Altaca Kayışoğlu.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 14/4/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 6

Buyurun Sayın Oktay Öztürk.

OKTAY ÖZTÜRK (Mersin) – Sayın Başkan, Sayın Başbakan Yardımcısı, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Evet, şu ana kadarki sunumları da dikkate aldığımız vakit çok önemli bir kanun teklifi. Dolayısıyla da o önemi ortaya koyabilecek bir çalışma usulüyle de neticelenmesi gereken bir kanun teklifi. Çünkü bu, sadece bir partiyi, iktidar partisini veya muhalefet partisini ilgilendirmiyor. Ahmet İyimaya Bey'in kulaklarını çınlatalım. O "Aşkın zamanlı metinler" der. Gelecek kuşaklara da, gelecek parlamentoların mensuplarına da intikal edebilecek bir kanun teklifi üzerinde konuşuyoruz. Çok önemli bir hazırlığın yapılması gerektiği kanaatindeyiz. Henüz daha bize pazartesi günü intikal etti. Komisyonumuzun üyelerinin birçoğu da yeni olduğuna göre bunun üzerinde daha teferruatlı bir çalışma yapma imkânı da olmadı. Kaldı ki Avrupa Birliği Uyum Komisyonunun raporu da şu anda geldi. Şimdi böylesine önemli bir kanun teklifi. Gerçekten de önemli diyoruz çünkü güvenilirlik açısından baktığımız vakit, şu anda, hepimiz kabul edelim ki Parlamento birçoğundan sonra geliyor. Bu kanun teklifi elbette ki Parlamenteonun layık olduğu şekilde değerlendirilmesi noktasında da mutlaka bir adım olacak. Dünyada bütün ülkeler de buna ihtiyaç hissetmişler ve bunu ortaya koymuşlar. Bunları şunun için söylüyorum: Bu kadar da ihtimam gösterilmesi gereken bir kanun teklifi.

Şimdi, Hükümetin veya iktidar grubunun hazırladığı kanun teklifine baktığımız vakit mutlaka biz de aynı şeyleri yazacağız ama teklif bu şekliyle geldiği vakit iktidarın etik noktasında dizayn ettiği şekliyle anılacak. Bu yakıştırmaların yapılmamasını istiyoruz. Bunun için de sadece iktidarı, sadece muhalefeti ilgilendirmedikçe göre Mecliste bulunan bütün partilerin ortak kararıyla gelmesi gereken bir kanun teklifi olarak bakıyoruz. Bundan önce yapılmış da başarılı olamamış. Bu, bizi umutsuzluğa veya tekrar başa dönüp kendi bildiklerimizi okumaya yöneltmesin. Belki bu sefer bütün üyelerin katkısıyla ortaya çıkabilecek. Böyle bir imkânın daha işin başında olmayacağını kabullenmek de bu kanun teklifinin ortaya koyduğu önemle bağdaşmıyor. Bunun yolu nedir? Elbette ki bizim teklifimiz bu. Bir alt komisyonun süratle kurulması, bu çalışmanın bir alt komisyonda değerlendirilerek bütün partilerin ortak metni hâlinde gelmesini temin etmek gibi bir yola girmeyi teklif ediyoruz. Bu, kanunun haiz olduğu önemi de karşılamaktadır. Bir anlamda da Parlamenteonun bu çalışma açısıyla değerlendirdiğimiz vakit kendi iç anayasasını yapmış oluyoruz, milletvekillerinin bağlı olabilecekleri bir anayasayı yapmış oluyoruz tabiri caizse. Tabirimi yanlış bir tarafa inşallah çekmezler. Belli ki ihtiyaç hissediliyor, yani o bakımdan söylüyorum. Onun için de bizim teklifimiz bir alt komisyonun kurulması, bu komisyonda gerekli çalışmalar yapılarak bütün grupların altına imza atabilecekleri bir teklif hâline getirilmesidir. İnşallah böyle bir adım da atılır.

Çok teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Öztürk.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Ben tamamlayıcı bakımından söz istedim. Sonrasında gerekli görürsem o zaman konuşmak isterim.

BAŞKAN – Tamam.

Uğur Bey, buyurun.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Başbakan Yardımcısı, çok değerli milletvekillerimiz; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben de sözlerimin başında Oktay Bey'e katılıyorum. Önce şunu ifade edeyim: Bize de evet pazartesi günü ulaştı buna ilişkin yasa metninin örneği. Biraz önce de Avrupa Birliği Uyum Komisyonunun raporu ulaştı. Yani buradaki aceleyi anlıyorum, bu 72 adımla alakalı, AB vize serbestliğiyle alakalı. Ona bir muhalefetimiz yok. Bunun bir münferit olduğuna ilişkin bir şeyimiz var. Yani böyle olmayacağına, bundan sonra bunun bir yol hâline gelmeyeceğine ilişkin inancımızı muhafaza ediyoruz. O aceleyi anlıyoruz ama Sayın Başkan, -Oktay Bey de vurguladı- şimdi burada, hem CHP'nin hem MHP'nin AB Uyum Komisyonundaki raporda muhalefet şerhleri var. Yani bu alt komisyon olayını gerçekleştirebilirsek -bu çok önemli bir olay, önemli bir konsensüstür- burada bir ortak metin, yani Anayasa Komisyonu temel komisyon olarak bunu görüşüyor, yarın öbür gün Parlamenteoya indirdiğimiz zaman dört parti grubunun da muhalefet şerhinin olmadığı, yani özlenen bir kanun teklifini Parlamenteoya indirirsek -ki bu çok önemli bir olay- ileride yapacağımız örnek kanun düzenlemeleri açısından da gerçekten Türkiye için olumlu bir örnek olabileceğine inanıyorum. İleride belki milletvekili kanunu da getiririz Parlamenteoya. O konuda da bir ortak konsensüs oluşabilir. O anlamda ben bunu çok önemsiyorum. Bunun mutlaka bir alt komisyon şeyi olmalıdır. Biz, tabii acele gelince elimizdeki şeylere baktık. Demin vurguladığımız, bundan önce buna ilişkin kanun teklifi vermiş olan tüm milletvekillerine, siyasi parti ayrımı gözetmeksizin hepsine teşekkür ediyoruz. Bizim elimizde de dört tane öneri var, kanun teklifi var. Bunlarda çok ayrıntıya girmeyeceğim. Eğer alt komisyona ilişkin bir düşünce oluşursa, hasıl olursa, ortak bir konsensüs olursa o konuda teknik tereddütlerimiz var. Bunun bir temel yasa olarak gelmesini de çok önemsiyoruz. Evet, birçok kanunda buna ilişkin düzenlemeler filan var ama bazı düzenlemeler -iki gün çalıştık Sayın Başkan- diğer kanunlarla çelişkiler içeriyor bize göre, yani diğer kanunlarla çelişki içeren bölümler var. O anlamda da bir teknik detaya ilişkin bir inceleme yapılırsa alt komisyonda sanıyorum ki bu konudaki şey ortadan kalkar. Bunu da çok ötelemeyelim. Yani bu komisyonu kurduğumuz zaman da bir ay filan çalışın demiyoruz ama ciddi anlamda daha önce verilmiş olan kanun teklifleriyle bunlar arasında bir karşılaştırma yapılırsa biraz önce ifade ettiğim gibi AB Uyum Komisyonundaki muhalefet şerhleri de burada olmayabilir. Öyle bir umudum var. Çünkü bu önemli bir yasa. Bir etik yasasını Parlamenteoya gönderiyorsunuz, Parlamenteo gruplarının bir bölümü muhalefet şerhi veriyor, bu baştan bir kere etik olma özelliğini kaybeder bana göre. O anlamda ortak bir paydayla bunu götürelim diye bir şeyim var.

Birkaç şeyi çok ayrıntıya girmeden paylaşayım. Örneğin, biz diyoruz ki daha önce verilen kanun tekliflerinin büyük bir bölümünde eşit temsille alakalı şey de var. Şimdi, biz, burada bir koalisyon hükümeti kurmuyoruz. Yani İç Tüzük'ün 11'inci

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 14/4/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 7

maddesinde Başkanlık Divanının oluşumundaki yetkileri... Burası bir ihtisas komisyonu da değil 20' nci maddeye göre. Yani bir ihtisas komisyonu da kurulur. Belki İç Tüzük'te de yarın, bir gün bir düzenleme yapabiliriz, öyle bir düzenleme de olabilir ama bunu bir eşit temsille yapalım, yani hiç tartışmaya konu olmasın. Yani hem iktidar hem muhalefet demeden, çünkü ileriye doğru ortak bir kanun teklifi bırakılıyorken hiçbir tereddüde hasıl olacak herhangi bir şey gelmesin. Burada benim de çıkartmış olduğum çok ayrıntılar vardı ama biraz önce de ifade ettiğim gibi eğer alt komisyonla alakalı bir inceleme yapılırsa bu teknik şeyleri daha sonra konuşmak üzere geriye çekiyorum, daha uzun konuşacaktım ama.

Bir de bu GRECO'nun tavsiye metinleri elimizde, belgeleri aldık, karşılaştırma anlamında nedir, ne değildir diye. O konuda da tereddütlerimiz var. Dediğimiz gibi -çok fazla zamanınızı almayayım- en temel detay buna ilişkin bir teknik çalışmanın yapılmasıdır ve bu çalışmanın sonucunda gerçekten önümüzdeki dönemlere de örnek teşkil edebilecek, bundan önce milletvekillerinin vermiş olduğu kanun teklifleri de incelenerek bir ortak metin oluşturularak ve biraz önce, hep ısrarla ifade ettiğim, Anayasa Komisyonunda tam mutabakatla gelmiş ve Genel Kurula indirilmiş bir kanun metni özlemimizdir. Bu konuda Başkanlık Divanı ve diğer arkadaşlarımız bunu takdir ederlerse inanıyorum ki bu ortak irade oluşur diyorum.

Çok ayrıntılı konuşacaktım ama biraz önce de ifade ettiğim gibi bunları şimdilik saklı tutuyor, teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bayraktutan.

Sayın Muharrem Erkek, buyurun.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başbakan Yardımcımız, Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli bürokratlar ben de herkesi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Biz de Cumhuriyet Halk Partisi olarak siyasi etik yasasını tabii ki temel olarak destekliyoruz. Zaten siyasi etik yasası siyasetin etiğinin belirlenmesi bizim açımızdan da çok önemli. Zaten parti programımızda da bu mevcut, seçim bildirgelerimizde de açık, net olarak bu konuda düşüncelerimizi ortaya koymuştuk. Zaten temel sorunumuz maalesef siyasetin etik kurallarının net olarak ortaya konmamış olması bugüne kadar ve siyaseten bir türlü demokratikleşmemesi. O yüzden Siyasi Partiler Kanunu ve Seçim Kanunu'nda yapılacak değişiklikler de aslında çok çok önemli. Biz siyaseti demokratikleştirsek, siyaseti etik kurallara oturtursak, ilkeler temeline oturtursak umarım ülke olarak çok daha iyi bir düzeye geliriz diye düşünüyoruz. Keşke vize muafiyeti zorlamasıyla olmasa bu işler de daha sağlıklı bir şekilde değerlendirilebilsek, tartışabilsek. Evet, siyasi etik kanunu mutlaka çıkmalı ama amacına, ruhuna uygun bir şekilde çıkmalı. Biz tasarıyı inceledik. Temel olarak destekliyoruz ama ciddi eksiklikler de var. Birkaç tane örnek vereyim, çok detaya girmeyeceğim. Eğer bir alt komisyona sevk olmazsa, inanın, son derece eksik ve amacına ulaşamayacak bir yasa çıkmış olacak. Örneğin tasarıda yalnızca milletvekilleri düşünülmüş, başbakan ve bakanlar yok. Hâlbuki yürütme organı, gücü elinde tutan kişiler çok daha önemli. 17-25 Aralıkta da gördük. Genelde yolsuzluk iddiaları, istismar iddiaları, etik iddiaları ağırlıklı olarak bakanlarla ilgili de ortaya çıkıyor. Bu yüzden başbakan ve bakanlarla ilgili de mutlaka bu tasarı içine alınmalı. Örneğin çağdaş demokrasilerde bakanlar, başbakanlar görev yaptıkları sürece kontrolü altında oldukları varlıkları, portföy yönetimlerini, işletmeleri kayyuma devrederler. Bu bir etiktir. Örnek olarak veriyorum: Tasarıda milletvekillerinin mal bildirimlerinin kamuoyu denetimine açık tutulması değerlendirilmemiş. Bir siyasi partiden başka bir siyasi partiye geçişte eğer menfaat temin edilmişse ve bir çıkar tespit edilmişse bunun yaptırımını ne olmalı? Önemli bir konu. Ayrıca siyaseti artık bir zenginleşme aracı olmaktan çıkartmak istiyorsak, gerçekten etik kurallara oturtmak istiyorsak siyaset, medya, ticaret ilişkilerindeki etik, siyasi partilerle genel ve yerel seçimlerde aday olanların seçim harcamaları, siyasetin finansmanı bence mutlaka bu kanunda değerlendirilmelidir, ayrı bir kanunda değil. Çünkü o da çok siyasi etikle bağlantılı bir konu. Kısa zamanda aslında bu eksiklikler tamamlanabilir çünkü burada ciddi bir altyapı var bu konuda. Bunları tamamlarsak eminim yasa amacına ulaşmış olur. En önemli konu da bizce siyasi etik komisyonunda -ki mutlaka oluşturulmalı yasaya göre- siyasi partiler eşit üyeyle temsil edilmeli. Aksi takdirde çoğunluğun kimde olduğu önemli değil ama çoğunluğun inisiyatifine, iyi niyetine bırakılmış olacak her şey ve Sayın Başbakan Yardımcısının da ifade ettiği gibi siyasete saygınlık kazandırmak açısından, siyasetçiye duyulan güveni artırmak açısından bu yasa önemliyse bunu ancak ve ancak eşit temsille sağlayabiliriz. Aksi takdirde kesinlikle kamuoyuna da bunu izah etmemiz gerçekten mümkün değil. Komisyonunda eşit üyeyle temsil bizim açımızdan çok önemli.

Ayrıca diğer kanunlarla çelişen bazı hükümler de var. Şimdi bunu, tasarıyı okuduğumuz zaman mesela serbest mesleklerin icrası milletvekilliği unvanı kullanılmadan mümkün olabilecek. Yani ben avukat olarak milletvekilliği unvanımı kullanmadan serbest mesleğimi icra edebilecek miyim? Avukatlık Kanunu'nda buna engel var.

BAŞKAN – Evet. Diğer kanunlara atıf yapıyor ama oradaki hükümler saklı.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Bazı kanunlara atıf yapıyor, bazılarını yapıyor. Yani değerlendirmemiz gereken önemli bazı noktalar var. Bunları alt komisyonda hızlı bir şekilde çalışıp değerlendirebilirsek çok daha sağlıklı bir tasarıyı Meclise sunmuş oluruz diye düşünüyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim Sayın Erkek.

Sayın Akın Üstündağ, buyurun.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Değerli Başkanım, Değerli Başbakan Yardımcım, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, diğer bürokrat ve katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 14/4/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa : 8

Tabii burada önemli olan alt komisyona sevk edilip sevk edilmemesi. Eğer alt komisyona sevk edilirse bu yasa teklifinin çok daha ayrıntılı artıları ve eksileri değerlendirilir diye düşünüyorum. Ancak benim genel olarak gördüğüm bazı eksiklikler var. Onları sizlerle paylaşmak istiyorum.

Değerli arkadaşlar, biraz önce söylendi. Siyasetin finansmanı hususunun bu yasa içerisine dâhil edilmemiş olması son derece önemli bir eksiklik. Adayların seçimlerdeki harcamaları ve harcamalarına esas teşkil eden harcamaların da kaynaklarının belirlenmesi ve aynı zamanda da partilerin harcamalarının belirlenmesi açısından siyasetin finansmanının mutlaka bu yasa içerisinde yer alması gerektiğini düşünüyorum. Ayrıca siyasette haksız rekabetin önlenmesi için örgütlenmesini tamamlamış Parlamento içinde veya Parlamento dışında bütün partilerin hakkaniyet ölçüsünde hazine yardımıyla yararlanmasının bu yasa içerisinde yer alması gerekir. Ayrıca seçimlerde iktidar partisinin devlet yardımlarından hiçbir şekilde yararlanmaması, Cumhurbaşkanının tarafsızlığı gereği seçimlerde açılış, vesaire çeşitli bahanelerle konuşma veya herhangi bir parti lehine hareket edememesi mutlaka bu yasa içeriğinde yer almalıdır.

Biraz önce Muharrem Bey söyledi. Evet, burada bakanların ve başbakanın da yer almamış olmasını yasanın en önemli eksiklerinden birisi olarak görüyorum. Ayrıca Cumhurbaşkanının da bu yasaya dâhil edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Cumhurbaşkanının ve efradının ayrıca bu yasaya dâhil edilmesi gerekiyor çünkü Cumhurbaşkanının, danışmanların birçoğunun uygulamada milletvekillerinden çok daha etkin bir pozisyonda olduğunu görüyoruz. Bağımsız medyanın ve medya özgürlüğünün medya ve ticaret ilişkileri bağlamında mutlaka bu yasadaki ayrıntılarıyla yer alması gerektiğini düşünüyorum. Medya ve siyaset ilişkilerinin yeniden düzenlenerek medya patronlarının kamu ihalelerine girme ve girememe pozisyonlarının ve şartlarının mutlaka bu yasadaki yer alması gerekiyor.

Ayrıca son olarak temsil bence çok önemli. Eğer bir etik yasası çıkaracaksak, değerli arkadaşlarım, bu yasanın etiğe uygun olması gerekiyor, temsilin mutlaka hiçbir duraksamaya meydan vermeyecek şekilde eşit temsil şeklinde bu yasadaki yer alması gerekiyor. Bence bu yasanın en temel olması gereken özellikleri bu olması gerektiğini düşünüyorum.

Tabii, yasa teklifi kısa zaman önce bize geldiği için çok daha fazla derinlemesine tartışmalara girmek istemiyorum. Çok daha teknik tartışmalar var, eksiklikler var veya konması gereken noktalar var. Bu sanırım kurulacak olan alt komisyonda daha ayrıntılı olarak incelenir diye tahmin ediyorum.

Hepinize teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Üstündağ.

Şimdi Sayın Erol Dora, buyurun.

EROL DORA (Mardin) – Sayın Başkan, Sayın Başbakan Yardımcımız, değerli Komisyon üyelerimiz ve sayın basın emekçileri; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, tabii hazırlanmış olan Siyasi Etik Kanun Teklifi'ne baktığımızda birçok eksikliği olduğunu görebiliyoruz. Tarihî süreç içerisinde siyaset-ahlak ilişkilerini değerlendirdiğimizde ta milattan önceden itibaren bu tür konular tartışılabilen en önemli konulardan birisidir. Bu konuda doktrine de baktığımızda ta Aristo, Platon zamanında bu konular tartışılmış ve doktrinde de bu anlamda hemen hemen iki görüş tarihî süreç içerisinde ortaya atılmış bulunmaktadır. Şimdi bunları değerlendirdiğimizde, önce Platon'un görüşlerine baktığımızda siyasi faaliyetin yöneleceği amaçlar ile gerçekleştireceği değerlerin neler olması gerektiği bağlamında siyaset olarak ilişkisi, tarihi çok eskilere götürebilecek olan bir konudur. Bu konuda da iki temel yaklaşım olduğunu görmekteyiz. İlki Platon'un siyasetin ahlaka feda edildiği idealist yaklaşımdır. Bu yaklaşımda siyaset ahlakın emrine verilmiştir. Buna göre evrensel ve mutlak ahlaki değerler vardır ve devletin temel işlevi, özellikle eğitimi bir araç olarak kullanarak -bakın ta milattan önce bu görüşler Platon tarafından ileri sürülmüştür, tekrar belirtiyorum- eğitimi bir araç olarak kullanarak bu değerleri ve erdemleri toplumsal yaşama geçirmekten ibarettir. Amacı erdem olan devlet kendi ahlakını tüm yurttaşlara benimsetme hakkına sahiptir. Böylesi ideal bir devletin işlevi için ya bilge filozoflar yönetici olmalıdır ya da yöneticiler filozoflaşmış olmalıdır. Platon'un bu yaklaşımı Aristo tarafından yumuşatılmış ancak siyaset ve ahlak arasındaki iç içe geçmişlik esas itibarıyla devam etmiştir. Tabii Aristo, Platon'a göre daha gerçekçi olsa da düşüncesi hocasının etkisi altındadır. Bireysel ahlaki problemlerin siyasal kurumların problemlerinden ayıramayacağı görüşündedir. En yüksek iyi ortak mutluluğun elde edilmesidir, siyaset de bir anlamda bunun aracıdır. Bu düşünce Ortaçağ İslam düşünürleri üzerinde de etkili olmuştur. Sözgelimi Farabi, siyaset-ahlak ilişkisinde Antik Yunan'daki ustaları olan Platon ve Aristo'yu işler ve onların yaptığı gibi kendisi de siyasetle ahlaki birbirinden ayırmaz. Aynı doğrultuda İbn-i Rüşd siyaseti bir tür ahlak olarak görmektedir.

İkinci görüş olarak, biliyorsunuz, Machiavelli tarafından ortaya konulmuştur. Bu da siyasetin bir bilim olarak temellendirilmesidir. Düşünür olarak bilimin ve politik realizmin öncülerinden sayılan Machiavelli, İtalyan birliğinin sağlanmasını esas alan Machiavelli, sisteminin temelini güce dayandırmış ve iktidarı kullanmanın hiçbir ilkeye bağlanmamasını önermiştir. Machiavelli için önemli olan, başarıya ulaşmaktır. Yöneticilikte başarı, etik kaygılarla, ahlaki duyarlılıkla pek bağdaşmamaktadır. Ona atfen söylenen, "Siyasi başarı için amaç araçları meşru kılar." sözü bu bağlamda da değerlendirilmektedir ve günümüzde de yerini almıştır.

Şimdi bu iki farklı görüşe baktığımızda, gerçekten milattan önce 300'üncü yıllarda yaşamış olan Platon ve Aristo'ya baktığımızda, o dönemlerde bile siyasi ahlak ve siyaset ilişkisini ne kadar önemli bir durum olarak değerlendirmiş ve bu anlamda da özellikle devletin vereceği eğitimle insanların erdemli birer kişilik olarak ortaya çıkmaları açısından çok tarihî bir değerlendirmedir diye düşünüyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 14/4/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 9

Şimdi, hazırlanmış olan kanun teklifine baktığımızda, özellikle 7'nci maddesine baktığımızda, bir kere, oluşturulan etik komisyon bir idari komisyon değildir yani bir Başkanlık Divanı olarak bunu değerlendirmemiz gerektiğine inanıyorum. Burada, öncelikle bunun halkta kabul edilebilir bir komisyon olması açısından ve itibar oluşturması açısından bütün partilerin bu komisyona eşit olarak katılması gerektiğine inanmaktayız çünkü Meclisimizdeki uygulamalara baktığımızda, işte milletvekilleri hakkında verilen gensorulara baktığımızda, bütün muhalefetin çabalarına karşın yapılan oylamayla "kabul edenler, etmeyenler" diye sonuçsuz bir mekanizma olarak ortaya çıkmaktadır.

İkincisi: Türkiye'de de baktığımızda, bu, aslında yetişmeyle, eğitimle ilgili de bir olgudur yani insanların erdemli olması, ahlaka, etiğe değer vermeleri. Özellikle siyasetçileri diğer sektörler gibi değerlendirmememiz gerektiğine inanıyorum çünkü biz burada kendi işlerimizi görmüyoruz, biz birer özel sektör değiliz. Biz, insanların oylarıyla seçilmiş, şu anda bir vekâlet görevi olan bir mesleği icra ediyoruz. Dolayısıyla, bizim görev ve sorumluluğumuz çok daha ahlaki, erdemli, etik olmak durumundadır.

Şimdi, dünya örneklerine baktığımızda, mesela diyelim ki Soma'da 301 insan ölmüş olmasına karşın, yine Ermenek'te 30'a yakın insan ölmüş olmasına rağmen, hiç, ne Enerji Bakanının ne de Çalışma Bakanının herhangi bir istifasını göremiyoruz. Daha sonra, işte gördüğümüz gibi Suruç katliamına da, Ankara'da olan 3 katliama da baktığımızda, ilgili bakanların, özellikle İçişleri Bakanının bu anlamda siyasi bir sorumluluk taşıyarak istifa etmelerini göremiyoruz ama biliyorsunuz, Belçika'da son olan yine terör saldırılarında Türkiye'de olan terör saldırılarından farklı olarak hemen Adalet ve İçişleri Bakanları istifalarını sunmuşlardır her ne kadar Başbakan bunu kabul etmemişse de.

Yine, son, Panama'daki offshore hesaplarının ortaya konması neticesinde de İzlanda Başbakanı hemen istifa etmek durumunda kalmıştır.

Şimdi, dünyadaki örneklere baktığımızda ve bizim Parlamentodaki ve siyasi şahsiyetlerin davranışlarına baktığımızda, bizim bu anlamda ne kadar geri olduğumuzun bir göstergesidir. Size çok basit bir örnek vermek istiyorum: Yakın tarihte İsveç Dışişleri Bakanı, herhangi bir kulübeden, bir makineden bir çikolata almak için, o anda kendi şahsi kredi kartı olmadığından dolayı Mecliste kendisine verilmiş olan Meclisin ödemelerini yaptığı bir kredi kartından -bir çikolata- o makineden çekmiş olmasının ortaya çıkmasından sonra istifa etmek durumunda kalmıştır.

Şimdi bütün bunları gördüğümüzde, biraz önce değerli Komisyon üyelerimizin de vurguladıkları gibi, bu anlamda da -hem zaten Avrupa Birliği Uyum Komisyonunun da raporları yeniden, şimdi bizlere geldi, bunları da incelemek durumundayız- bana göre, acele etmememiz gerekir. Yani Avrupa Birliğine girmek için, işte vize muafiyetinin tanınması anlamında, kendimizi böyle rehine kabul ederek değil, gerçekten, işte bakın, tarih yaratıcıları ve bunlara "filozof" diyebileceğimiz, ta milattan önce -Aristo'tan, Farabi'den, Platon'dan tutun-bu kadar değerler yaratılmışken ve bu kadar uluslararası evrensel insan hakları sözleşmeleri varken, bu anlamda acele etmeden alt komisyonda bu konuları, bilimsel anlamda -birçok yerden de raporlar, görüşler de alarak- daha detaylı bir şekilde çalışarak bu teklifin daha da somutlaşması ve alt komisyona götürülerek daha da Türkiye'nin ihtiyaçlarını karşılayacak bir kanun teklifi şekline dönüştürmemiz gerektiğine inanıyorum.

Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Dora.

Buyurun Sayın Nurhayat Altaca Kayışoğlu.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, gerçekten, yasa teklifi genel olarak incelendiğinde çok yetersiz, çelişkili ve yanlışlıkları da içeriyor.

Buraya gelmeden önce yasaları incelerken hep şunu söylüyordum yani "Şu kanun koyucuların herhâlde hiç uygulamadan haberi yok." diyordum. Hakikaten, şimdi de bir uygulayıcı gözüyle hep bakmaya çalışıyorum teklif ve tasarımlara, aynı sorunları yine tespit ediyoruz.

Şimdi, genel olarak önce şunu söylemek istiyorum: Evet, arkadaşlarımız da söyledi, katılıyorum yani öncelikle, kanunun başlığı ile içeriği arasında bir çelişki var. Şimdi "Siyasi Etik Kanunu" dediğiniz zaman, benim aklıma bütün siyasi aktörler geliyor yani yerel yönetimler, bakanlar, Başbakan, Cumhurbaşkanı ama burada, sadece milletvekilleriyle ilgili düzenlemeler var. O hâlde, ya kanunun adını değiştirelim yani önceki gibi işte "Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğiyle bağdaşmayan işler", vesaire onunla ilgili bir kanun diyelim ya da milletvekilleriyle ilgili olduğunu belirleyecek bir başlık atalım ya da bütün siyasi aktörleri içine katalım yani yerel yönetimleri, belediye meclis üyelerini, belediye başkanlarını, Başbakanlığı, bakanları. Yani ilk maddede sanki bakanlar varmış gibi ama hani gerek var mı böyle orasından, burasından çekiştirmeye? "Bakanlar Kurulu üyeleri, işte milletvekilliği görevinden kaynaklanan hâller..." falan. Yani direkt "bakanlar, milletvekilleri" desek, aslında çok basit bir şekilde içine koymuş olacağız bunu.

Bir de şeyi bile tartışabiliriz yani hani, çok felsefi şeye ben de girmek istemiyorum ama etik mi, ahlak mı demek daha doğru olur? Acaba buna ahlak kanunu mu desek?

Sonra, seçimin finansmanı ile ilgili hiçbir hüküm yok.

Sonra, şunu söyleyelim: Evet, biraz önce söylendi, mesela kanuna da yerleşmiyor bazı şeyler. Yani biraz daha farklı bir kültür. Belki eğitimle falan zamanla yerleştirmek gerekecek o ilkeleri insanın kendi vicdanına.

Eğer mesela bir istifa mekanizması işlemiyorsa, kimse kendini yaşanan süreçlerden sorumlu hissetmiyorsa o görevinden dolayı, en azından, mesela geri çağırma hakkı gibi bir şey düşünülebilir yani onu tartışabiliriz, onu koyabiliriz içerisine. Bu anlamda daha demokratik bir yasa gerçekleştirmiş oluruz diye düşünüyoruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 14/4/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 10

Şimdi, 3'üncü maddede etik davranış ilkeleri var mesela. İşte, kaç tane? (f) bendine kadar sayılmış, işte 6-7 tane ilke. Kanun teklifini hazırlayan arkadaşımız biraz önce onlar için "Daha yumuşattık." falan dedi ama bunlar aynı zamanda ceza hukuku ilkelerine uygun olmak zorundadır çünkü bu, aynı zamanda bir anlamda yargılama makamıdır veya yargılama sürecidir çünkü bir şikâyet oluyor, inceliyorsunuz, araştırıyorsunuz ve sonunda da bir yaptırım uyguluyorsunuz. O hâlde, evrensel ilkelere, ceza hukuku ilkelerine uygun olmak zorundadır. Yani çok soyut, muğlak, kişinin takdirine bırakılmış, kişiden kişiye değişen birtakım düzenlemelerle bu ilkeleri belirleyemeyiz, uygulamada da çok farklı şeylerle karşılaşabiliriz. Yani birbiriyle çelişen, kişiden kişiye farklı uygulanan, hele hele komisyon eşit bir şekilde temsil edilmezse, bu anlamda tam tarafsızlığı sağlanmazsa, mutlaka öyle kayırmacılıkla filan yine burada da karşılaşırız diye düşünüyorum.

O yüzden, bunları daha genişletmek... Örneğin, milletvekilleri, önemli bir iş, acelesi olmadığı hâlde kırmızı ışıktan geçtiğinde yani bu etik mi değil midir, ahlaki midir değil midir? Yani ceza anlamında, hani bir kazaya sebebiyet verirse belki suçtur ama ya da işte, idari yaptırım olarak ceza kesilmiyor ama etik anlamında bu değerlendirilecek mi, onun bir yaptırımı olacak mı gibi yani bir sürü ilke akla gelebilir. Burada sadece birkaç tane şey sayılıyor, onlar da çok soyut, kişiden kişiye değişecektir o ilkeler de.

Mal beyanıyla ilgili şeffaflık ilkesi yok. Olması gerekiyor evrensel ilkelere göre de ve onun daha sık bir şekilde açıklanması gerekiyor. Bunları yeniden değerlendirmemiz lazım.

Örneğin, hediye almayla ilgili çok tartışmalar yaşanıyor. Yeniden değerlendirmemiz gerekiyor yani bunun üst sınırını veya alınması doğru mu, hiç alınmaması mı en doğru? Ki Avrupa Birliği Uyum Komisyonunda da bizim Komisyondaki arkadaşlarımız, hiç alınmaması gerektiğini söylediler fakat orada zannediyorum, bize sadece tavsiyede bulundular "Bunu yeniden değerlendirin Anayasa Komisyonunda." diye.

Sonra, siyasi etik komisyonu, biraz önce dediğim gibi, aslında bir yargılama makamıdır. Bu yüzden, her partiden, Mecliste grubu bulunan partilerden eşit bir şekilde temsilin mutlaka ve mutlaka sağlanması gerekiyor ki görevini yaparken hiçbir şekilde kuşku oluşmasın.

Bugün Mecliste şu anlayışla çok karşılaşıyoruz: Yani millet bizi seçti, millet bize bu kadar oy verdi, o yüzden biz her istediğimizi yaparız falan... Ama o zaman, dediğim gibi, aslında bir yaptırım uygulayacak, birilerini yargılayacak orada çünkü şikâyet olacak, başvuru olacak. Karar verirken o zaman biz bu anlayışa karşı diğer partiler -eğer çoğunluk iktidar partisinden olursa- nasıl kendilerini güvencede hissedecekler, nasıl adil bir şekilde, tarafsız bir şekilde o kararların verildiğini düşünecekler? Elbette ki o mümkün olmayacaktır. O yüzden, mutlaka eşit temsilin sağlanması gerekiyor ki komisyon gerçekten işlevini yerine getirebilsin.

Sonra, başvurularla ilgili çok yani üstünkörü hazırlanmış. Hakikaten, kim başvuracak, başvurana bilgi verilecek mi, başvuranın itiraz hakkı var mı, bunların hiçbiri yok. Diyor ki: "Milletvekiline bildirilir." diyor başvuru, "Görüş ve cevaplarını bildirir milletvekili."

İyi de yani diyelim ki bana geldi birisi, başvuruda bulundu, ben cevap bildireceğim, görüş bildireceğim, bir yıl sonra canım istedi, bir yıl sonra mı cevap vereceğim buna? Yani hiçbir süre yok, somut hiçbir şey yok, belki cevap vermeyeceğim. Yani bir süre konulsun ki ona göre cevap verecek mi, vermeyecek mi, verdiyse onun üzerinde neler yapılacak... Çok özensiz bir şekilde hazırlanmış.

Sonra, işte diyor ki: İtiraz ediyorsunuz, komisyona gidiyor falan, komisyon kararı kesin. Yani buna karşı mesela yargı yolu açık mı değil mi? Ondan sonra kişi komisyonun kararını beğenmezse bunu yargıya taşıyabilecek mi? Anayasa Mahkemesine mi taşıyacak ya da işte idari yargıya mı taşıyacak?

Sonra, mesela herhangi bir siyasi partiye mensup olmayan milletvekilleriyle ilgili, bağımsız milletvekilleriyle ilgili doğrudan komisyona başvuruluyor ve o komisyonun kararını beğenmezse tekrar komisyona gönderiliyor. Yani ceza hukukunda veya evrensel ilkelere öyle bir şey var mı? Yani kararı verene -hani bu olağanüstü bir kanun yoludur- "Yeniden incele." diyorsun yani bir üst mercisi yok onun. Dolayısıyla, eşitlik ilkesine aykırı bağımsız milletvekilleri için. Üst mercie başvurma hakkı yok. O da adil yargılanma hakkının ihlali diye düşünüyorum.

Sonra, bir konu var ki bu Komisyonda çok sıkıntı yaşadık bu fezlekelerle ilgili. Günlerce, Başkanım, bizi süründürdünüz yani o dosyalara ulaşamadık, inceleyemedik. Ki en doğal hakkımızdı Komisyon üyeleri olarak o dosyaları incelemek çünkü biz bu Komisyonun üyesiyiz, bizden gizlenemezdi fakat uzun bir süre oyalandıktan sonra, işte, formlardan bilgi alabildik.

Şimdi, burada da aksine bir şey yok, mutlaka komisyon üyeleri, siyasi etik komisyonu üyeleri gelen bu başvuruları, o dosyaları inceleme hakkına sahiptir, öyle olması gerekir. Yani hani düşünebiliyor musunuz bir mahkemenin diyelim 3 kişilik heyetinden dosyayı gizliyorsunuz falan. Öyle bir şey olabilir mi? İsteddiği zaman tabii ki inceleyecektir dosyasını.

Burada açık bir hüküm yok. Mutlaka inceleme hakkı var ama bizim bu yaşadığımız deneyimden sonra ben şunu düşündüm: Mutlaka buraya, komisyon üyelerinin bu dosyaları istediği zaman inceleyebileceğine dair açık bir hüküm koymak lazım ki uygulamada aynı anlayışla karşılaşmayalım diye düşünüyorum.

Bu şey hakikaten çok birbirine girmiş. Yani serbest meslek yani avukat olarak biz bile kuşkuda kalıyoruz. Yani birbirimize soruyoruz "Ya, avukatlık yapabilecek miyiz, seçildikten sonra yapamayacak mıyız?" Biri diyor yapabileceğiz, öbürü diyor... Yani hukukçuyuz biz, biz bile bunu yorumlayamıyoruz, bu kadar karmaşık bir düzenleme olabilir mi? Avukatlık Kanunu'nda iki farklı çelişen hüküm.

Ondan sonra, bu yasayla kaldırılan 3069'da başka bir hüküm... Şimdi buraya getiriyorsunuz, 3069'u buraya alıyorsunuz, sonra devamında diyorsunuz ki: "Serbest mesleklerini icrada, işte şey kullanamazlar, milletvekili..." Sanki serbest meslek icra edebilirlermiş gibi.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 14/4/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 11

Sonra, devamında, "Diğer kanunlardaki hükümler saklıdır." deyip, sonra 3069'u kaldırılıyorsunuz. 3069'u tam karşılıyor mu karşılmıyor mu bu? Yani bazı meslekler açıkta kalacak mı kalmayacak mı? Ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmesi gerekiyor.

Dediğim gibi, yaptırımlarla ilgili takdir hakkı da çok geniş, somut değil, daha somut olması gerekir eylemlerin, cezaların veya şöyle söyleyeyim: Mesela, bu kurul veya komisyon, örneğin tanık dinleyebilecek mi? Mesela birisi dedi ki: "Şu milletvekili benden rüşvet aldı." Belgesi yok. "Belge, bulgu" deniyor da, belki birisi şahit oldu, tanık dinleyebilecek mi dinlemeyecek mi? Uygulamada karşılaştık.

Yani bunların tek tek düşünülerek daha somut bir şekilde değerlendirilmesi ve hazırlanması gerekiyor. O yüzden, alt komisyon kurulması şart diye düşünüyorum. Şimdilik söyleyeceğim bu kadar.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kayışoğlu.

Ama benim herhâlde bir açıklama yapmam lazım satışa sebebiyle.

Şimdi, tabii, o tabiri önce reddediyorum, "süründürme" tabirini. Olayı ben burada çok kısa ifade edeyim: Bütün gruplar, grup başkan vekilleri aracılığıyla fezlekelerle ilgili bilgi istediler. Cumhuriyet Halk Partisi dışındaki gruplar sadece kendi grup üyesi olan milletvekilleriyle ilgili isnatlı liste istediler ama Cumhuriyet Halk Partisi, diğer parti gruplarına mensup olan milletvekillerinin de isnatlı listesini istedi. Biz bunu araştırdık. Zaten esasen burada yani Komisyonumuzun değil de bu işin usulen Meclis Başkanlığına yapılması, Meclis Başkanlığı üzerinden verilmesine dair bir usul düşünülebilir talep edilmesine dair fakat buna dair birtakım uygulamalar da var. Talep edilmiş, daha sonra -önceki dönemlerde- fezlekesi olan vekil buna itiraz etmiş "Nasıl başkalarına verebilirsiniz" diye itiraz etmiş gruplara.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Komisyonuz biz ama Başkanım.

BAŞKAN – Efendim?

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Komisyonuz biz Başkanım, başkası değiliz, Komisyon üyesiyiz yani.

BAŞKAN – Bir saniye... Grupla ilgili, oradayım daha.

Yani gruplar talep etti. Biz bunun mümkün olmadığını, kendi milletvekilleriyle ilgili grubun gizlilik ilkelerine riayet ederek bunu ancak görebileceğine dair bir şey demiştik. Sonra tekrar, "Önceki dönemlerde böyle bir şey alınmıştır." diye söylendi. O zaman, kaydı olmayan, bu şekilde bir talep daha önce de gelmemiş, Komisyonumuza da gelmemiş. Yani bir parti, başka partilerden de fezlekesi olan vekillerin suç isnatlarıyla ilgili listeyi daha önce hiç istememiş resmî olarak; resmî olarak da zaten hiç kimseye de verilmemiş fakat buna daha önce kayıt dışı bir örnek bize sunuldu. Baktık, bununla ilgili de, çıkışla ilgili de bir kaydımız yok. Bunun üzerine ben söyledim "Yani karma komisyon üyesi milletvekillerinin dosyaları inceleme yetkisi var, dolayısıyla bu mümkün olabilir." diye. Ama, bu değil de yine Komisyondan bir isnatlı liste, Komisyon üyesi vekiller tarafından talep edildi, sözlü olarak bunu konuştuk biz Bülent Bey'le. Bunu da biz düşündük, önceki dönemlere de baktık, bunun da doğru olmayacağına karar verdik. Yani şundan dolayı diyorum: Yani Komisyon olarak biz, bu konuda resmî bir açıklama yaparsak, fezlekesi olan vekillerden birisi buna itiraz edebilir "Bu benim özel durumumla ilgilidir." diye. Henüz, tabii ki biliyorsunuz soruşturmanın gizliliği prensip olarak da var Ceza Muhakemesinde. Burada yapılan işlemlerin bir kısmı, dosyaların bir kısmı da bu çerçevedeki dosyalar çünkü savcılıklardan gelenler var, mahkemelerde olanlar var ama milletvekili incelerse o ayrı bir yetkidir, o kendisi inceler, dosyadan çıkardığı bilgiyi "Ben gördüm, ben baktım." diye ilan edebilir ama biz verirsek, "Komisyondan gelen resmî yazı budur." diye ilan edilecektir.

İnceleme konusunda herhangi bir şey olmadı yani o sizin kullandığınız kelime çerçevesinde olacak bir durum yok da. Dosyaları daha önceki dönemde Cumhuriyet Halk Partisi milletvekili Sayın Atilla Kart, burada, değil mi aşağı yukarı günün önemli bir kısmını ayırmak suretiyle bütün dosyaları oturup inceliyormuş vaktizamanında.

Bu bakımdan, bu konuda yeni bir uygulama talep ediliyordu, ben yeni bir uygulama yapmak istemedim, Komisyonun bugüne kadarki uygulamaları, teamülleri neyse onlara riayet etmek için gayret gösterdim, yaptığım budur sadece.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Başkanım, ama biz bunu yaşadık gerçekten. Komisyon üyeleri olarak dosyaları incelemek istedik, hatta dosyaları incelemedik, en son işte, çalışan arkadaşlarımızın hazırladığı sadece bilgiler vardı, böyle dosyada bir form gibi...

BAŞKAN – Ama, o hızlı olsun diye, onu Bülent Bey söylemişti.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – ...oradan bilgileri alma şansına eriştik en son.

BAŞKAN – Dosyaları görme imkânı var. O, hızlı olsun, çabuk olsun diye formlar üzerinden daha kolay olur diye konuştuk.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Evet ama işte alamadık o bilgileri. Yani birkaç dilekçe -Murat Bey şimdi burada değil- verdi falan, neyse, sonuçta aldık bilgileri ama biraz uzun sürdü. Yani bu tarz şeyleri yaşamamak için belki açık hüküm koymak lazım buraya. Siyasi etik komisyonu üyesi herkes de -komisyon üyesi yani gruplardan bahsetmiyorum veya başka milletvekillerinden yani komisyon üyesi olmayanlardan- mutlaka her dosyayı görebilmeli, inceleyebilmeli. Belki bunun için açık bir hüküm iyi olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Bir de tabii, kendi fezlekesini talep eden milletvekillerine de bütün detaylarıyla fezlekeleri veriyoruz. Yani kendi milletvekilleri, evet, bunları grupla paylaşabilirler.

Teşekkür ediyorum.

Peki, bu bütünü üzerinde söz talebi?

Buyurun Sayın Parsak.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 14/4/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 12

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, saygıdeğer milletvekilleri, Sayın Başbakan Yardımcım; ben de hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Bu Siyasi Etik Kanunu Teklifi'yle ilgili sözlerime geçmeden önce, konu açıldığı için, bir diyaloga da konu olduğu için bir hususu da kayda geçmesi bakımından ifade etmek isterim.

Bu dokunulmazlık dosyalarıyla alakalı olarak biz de Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına hem dilekçeyle müracaat ettik ben de Komisyon üyesi olarak burada inceleme noktasında gerekli görüşmeleri yaptım. İşin açıkçası, o fişlerin tamamını inceleme imkânımız da oldu ve biz bunlardan bir tablo kendi gayretlerimizle oluşturup, bununla ilgili genel bir değerlendirmeye varmak için. Sonrasında da hani, ihtiyaç gördüğümüz dosyaları... Tüm dosyaları inceleme ihtiyacı görmüyoruz, Seçim Kanunu'na muhalefet, işte basın yoluyla hakaret, vesaire, bunları çok kapsamlı inceleme gereği... Ama özellikle “Şu dosyaya bakmak istiyoruz.” dediğimiz zaman da hani, orada imkân dâhilinde bakabildik fakat burada işi kolaylaştırmak bakımından şey yapılabilirdi. Resmî bir belge verilmesi gerektiğini ben de benimsiyorum. Nitekim o zaman görüştük de. Bu, sonrasında istismar edilerek “Bakın, işte Komisyondan aldığımız resmî belge de şunu göstermektedir, şu milletvekili hakkında şöyle bir dosya vardır.” vesaire denilmesinin önüne geçmek bakımından.

Fakat, bizim orada yaptığımız işi angaryaya dönüştürmemek adına zaten Komisyon uzmanlarımızın yaptığı birtakım çalışmalar olduğu muhakkak. Bunları böyle bir elektronik ortamda, resmî olmayan bir şekilde yani hani bir mühre, bir yazıya, bir imzaya filan bağlamadan... Çünkü nihayet yaptığımız şey aynı yere varıyor ve biz gün gün emeklerle...

Bir de çakışmalı oluyor. Mesela ben gidiyorum oraya, çalışacağım ama yeni dosyalar gelmiş, komisyondaki uzman arkadaşlarımız onları incelemek zorunda, onların birinci derecede sorumluluğu, benim de birinci derecede hakkım, yetkim, bir an önce ben de haberdar olmak istiyorum. Yani, bu çakışmalara meydan vermemek bakımından, belki elektronik ortamda bunu kolaylaştırıcı mahiyette -uygulamaya dönük olarak söylüyorum- bu yapılabilirse daha iyi olabilir veya olabilirdi. Zaten şimdi o yönde bir Anayasa değişikliği teklifi de geldiği için, bu artık farklı bir boyut kazandı. Ben bu bağlamda sadece zapta geçmesi bakımından söyledim bunu.

BAŞKAN – Bir şey söyleyebilir miyim bunun üzerine Mehmet Bey.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Tabii.

BAŞKAN – Şimdi, tabii daha önce sadece dosyalar buraya geliyor, dosyalar muhafaza ediliyor ve tabii, dosyanın da tamamını gönderiyor başsavcılık veya mahkeme ve diyelim, milletvekilliği süresi sonunda dosya iade ediliyor. Tabii, dosyaların içerisinde gelen evrakla ilgili de aslında çok ciddi bir sistematik de yokmuş yani tek tek evrakları kontrol ederek her aşamada teslim almak lazım. Bunu başarabilme imkânı yok. Bununla ilgili biz birtakım çalışmalar yaptık.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Bu dönem yapıyor, evet, onu biliyoruz.

BAŞKAN – Yaptık, Adalet Bakanlığıyla görüştük, Başbakanlıkla görüştük, her aşamada bunların kontrol edilerek alınmasına dair Meclis Başkanlığımızla görüştük.

Bir de ayrıca, tabii, dosyalar incelenirken de muhtemeldir yani evraklarla ilgili hasar görmesi, kaybı gibi durumlara rastlanmıştı daha önce. Tabii, bunların önüne geçmek için biz Meclis Başkanlığımızla da yazışarak, taranmak ve dijital ortama aktarılacak suretiyle böyle muhafaza edilmesine dair gerekli koruma tedbirlerini de alarak bu yazışmaları da yaptık. Hem incelemeyi de kolaylaştıracak bir husustur. Tabii, tamamlanabilmiş değil. Takdir edersiniz ki bu kadar dosya, tek tek hepsi şu anda aktarılmaya çalışılıyor.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Çuvalarla eki olan fezlekeler var yani.

BAŞKAN – O “bilgi fişi” dediğiniz şey de “bilgi formu” diyoruz biz ona.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Tabii.

BAŞKAN – Yani, ayrıntılı olarak, nereden geldiği, işte kayıt numaraları, kısaca bilgilendirme...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Çok da faydalı oldu.

BAŞKAN – Evet, o biraz daha kolaylaştırıyor. Gerek görülürse elbette dosyaları inceleme imkânı da var.

Buyurun.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Bunu böyle tamamladıktan sonra esas konumuz olan Siyasi Etik Kanunu Teklifi'yle ilgili değerlendirmelerimi arz etmek istiyorum.

Konuşmaların başında Sayın Başkan dünya uygulamalarından birtakım örnekler verdi, keza 19'uncu Dönemden bu yana olan yapılmış çalışmalar hakkında bizi bilgilendirdi sunuşunda. Arkasından, bu teklifin asıl sahibi durumunda, teklif sahiplerinden Sayın Üstün, bununla ilgili gene detaylı bilgiler sundu, Sayın Başbakan Yardımcımız bu konuyla ilgili tarihsel perspektifte de bir değerlendirme yaptı, bunlara ilişkin normların nerelerde bulunduğunu, yüzyıllar öncesinden geriye getirip bu dönemle birlikte karşılaştırarak verdi ve hatta, her 2 AK PARTİ milletvekili de bu konuda parti uygulamalarından da bahsettiler. Diğer milletvekillerimiz bahsetmedi ama eminim ki tüm siyasi partilerin hem parti programlarında hem tüm seçim beyannamelerinde siyasi etiğe ilişkin teklifleri, taahhütleri mutlaka vardır, bunu da böylelikle kayda geçmiş olayım. Nitekim, Milliyetçi Hareket Partisinin de hem parti programında hem de istisnasız tüm seçim beyannamelerinde bu çerçevede taahhütleri bulunmaktadır. Bu, siyaset kurumu için başlı başına çok önemli bir düzenlemedir. Dolayısıyla da yani buna yaklaşırken tarihsel örnekler verildi, günümüzden örnekler verildi, Sayın Dora, bir Avrupa Birliği Başbakanının bir çikolata alırken...

EROL DORA (Mardin) – Dışişleri Bakanı...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Dışişleri Bakanının yani bir siyasetçinin, devletin kendisine tahsis ettiği kredi kartı örneğini verince, ben, ondan ilhamla, kendi kültür ve medeniyet kodlarımızdan bir örneği paylaşmak isterim. Biz Hazreti Ömer'i hiç unutmuyoruz bu konuda; kendi işlerini görürken başka bir lamba kullanan, devlet işlerini görürken başka bir lamba kullanan, bu derece

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 14/4/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 13

hassas olan bir medeniyetin, bir kültürün mirasçısı olarak, siyasi etik düzenlemelerine bakarken, işte, son yıllardaki Avrupa örnekleri vesaireleri de değil sadece veya ta işte İlk Çağ filozoflarına varıncaya kadar da değil, kendi kültür ve medeniyet kodlarımızda da bunun çok güzel örnekleri var. Nitekim, Sayın Başbakan Yardımcımız Kutadgu Bilig'e atıf yaptı. Gerçekten, en temel, bu konudaki siyasi etik norm bütünlerinden bir tanesidir. Bu derece de önemli bir konu.

Dolayısıyla, hepimizi de ilgilendirmesi itibarıyla, biraz önce Sayın Milletvekilimiz Oktay Öztürk Bey de ifade etti, bunu daha uzlaşmacı bir yaklaşımla hayata geçirebilmek için, bir alt komisyon kurulup detayların orada daha etraflıca konuşulabilmesi mümkün. Nitekim, biraz önce bakma fırsatım oldu, Avrupa Birliği Uyum Komisyonu -alt komisyon olarak baktığımda- oradaki muhalefet şerhlerini, bizim Bursa Milletvekilimiz Kadir Bey, bu kanun teklifinin esasen geri çekilip, içinde bulunduğu yanlışlıklar, eksiklikler vesaire itibarıyla yeniden geri getirilebileceğini ifade etmiş. O da düşünülecek bir yoldur çünkü benden önceki sayın milletvekillerinin de ifade ettiği gibi, adı "Siyasi Etik Kanunu" olmakla birlikte, sadece milletvekilleri bağlamında düzenlemeleri içeren ve fakat esasen bunlardan daha çok, yürütme, Cumhurbaşkanlığı, Bakanlar Kurulu, Başbakan, bakanlar ve mahallî idareciler özellikle, belediye başkanları, seçilmiş yerel yöneticiler, belediye meclis üyeleri, il genel meclisi üyeleri, hatta, özellikle iktidar partisi -mevcuttaki iktidar partisini kastetmiyorum sadece- iktidar partisi il başkanları, ilçe başkanları dahi... Yani genel anlamda siyasete bir etik düzenleme kazandırabilmek bakımından, bu daha kapsamlı bir şekilde, kanun teklifi geri çekilmek suretiyle böyle de yapılabilir fakat biraz önce sayın milletvekilimizin ifade ettiği gibi, gördüğüm kadarıyla o yönde bir önerge de verildi. Yani, bir alt komisyonda da bunları gidermeye matuf olarak bir çalışmaya konu edilebilir ve böylelikle benden önceki milletvekillerinin de ifade ettiği -ben daha fazla detaya girmek istemiyorum- bir alt komisyon çalışması olursa orada her maddeyle ilgili, her konuyla ilgili ayrı ayrı, detaylıca görüşülür ama o eksiklikleri, yanlışlıkları ve çelişkileri giderebilme amacına matuf olarak bu alt komisyonda bu çalışmalar yürütülebilmelidir, yürütülmelidir, onu ifade ediyorum.

Bir de ben en fazla şunu önemişiyorum: Benden önceki hatipler de ifade etti, bu konu Anayasa' mız başta olmak üzere, mevcutta, yürürlükte bulunan bütün kanunlarımız içerisinde de dağınık birtakım düzenlemelere sahip. İşte Anayasa' mızda var, Mal Bildiriminde Bulunulması Kanunu' nda var, Belediye Kanunu' nda var, avukatlık... Neye bakarsak bununla ilintilendirilebilecek kanun hükümleri var ama burada bir temel kanun getirerek bunları düzene kavuşturmak istiyoruz. Düzene kavuştururken de hayat içerisindeki uygulamaları da nazara aldığımızda, burada önemli olanın kanunu çıkarmaktan... Evet, kanunu mutlaka çıkaracağız ama sıkı bir yaptırım sistemine sahip bir kanun çıkarmak lazım. Yoksa "dilek ve temenniler" başlığında bir kanun yaklaşımıyla bu meseleyi kökten çözemeyiz. Hâlbuki biz bunu çözebilmiyiz. Biz milletvekili olarak siyasetçiyiz. Hem siyasetçi hem milletvekili olarak her şeyden önce kendimizle ilgili bu tarz tartışmaları ortadan kaldıracak şekilde adaletli, sıkı bir yaptırım sistemine sahip bir kanun olmalı. Siyasi Etik Kanunu, bunu özellikle ifade etmek istiyorum. Diğer hususlar daha teferruat kabilinden ve o çerçevede de alt komisyonda o diğer hususları ifade etmek üzere, o haklarımızı da oraya ileri sürerek saygılarımla selamlıyorum sizleri.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Parsak.

Bu arada, Adalet Komisyonu Başkanımız Sayın Ahmet İyimaya teşekkür ederim. Hoş geldiniz.

AHMET İYİMAYA (Ankara) – Dinleyiciyim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Başbakan Yardımcımız söz talep ediyor.

Buyurun Sayın Lütfi Elvan.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum.

Zannedersen ilk aşamada genel değerlendirme tamamlandı. Bununla ilgili kabaca görüş ve düşüncelerimi aktarmak istiyorum.

Tabii ki öncelikli olarak tüm üye milletvekillerimize, katkı sağlayan milletvekillerimize çok teşekkür ediyorum. Gerçekten son derece verimli ve önemli bir görüşme olduğunu düşünüyorum. Ancak, bu konuda bir hususa açıklık getirmek istiyorum. Neticede, bu, milletvekillerine yönelik bir siyasi etik yasası. Genel olarak baktığımızda, bir suç teşkil eden fiiller söz konusuysa -mesela Türk Ceza Kanunu' nda bununla ilgili düzenlemelerimiz var, milletvekillerine yönelik süreçler bellidir, fezleke süreci bellidir- bununla ilgili her türlü altyapı mevcut. Birincisi bu.

İkinci aşamada disiplin suçları geliyor. Disiplin suçları da, neticede her partinin kendi disiplin kurulları var, bu kurullarda değerlendiriliyor ve bu çerçevede bir yaklaşım ortaya konuluyor.

Üçüncü aşamasıysa bunun -ki en zayıf aşaması denilebilir ama toplum nezdinde ahlak açısından çok önem taşıyan bir husus olduğunu düşünüyorum- siyasi etik konusu. Yani, siyasi etik konusunu bir suç fiiliyle veya bir disiplin fiiliyle karıştırmamız gerektiğini düşünüyorum yani bunun çerçevesi siyasi etik. Neticede, burada ortaya konulacak olan hususların sadece etik ve ahlak çerçevesinde ele alınması gerekir diye düşünüyorum. Neticede, ortaya çıkacak olan karar "Bu yapılan davranış etik değildir." veya "Etik değildir." şeklinde ortaya çıkacaktır. Yani, burada herhangi bir şekilde bir milletvekiline "Siz şöyle bir suç işlediniz -işte rüşvetten bahsedildi- siz rüşvet aldınız, bunun cezası şudur, burada yer almalıdır." onun süreci farklı bir süreçtir ama toplum nezdinde ahlaki davranmamak, etik davranmamak önemli bir şey veya etik davranmak veya ahlaklı olmak son derece önemli bir şey. Dolayısıyla, siyasi etiğe de bu gözle bakmamız gerektiğini düşünüyorum, birinci husus bu, açıklık getirilmesi açısından.

İkinci husus: Şimdi, tabii, doğal olarak Seçim Kanunu' nda yer alması gereken, Siyasi Partiler Kanunu' nda yer alması gereken hususlar var. Bunu konuşmamın başında ifade ettim. Siyasetin finansmanına yönelik bir hazırlığı yapıyoruz, aslında taslağımızı da tamamladık. Önümüzdeki günlerde kısa bir süre içerisinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk edeceğiz. Şimdi, siyasetin finansmanı ile siyasi etiği nasıl ayırt ediyoruz? Çünkü, siyasetin finansmanı... Yasa tasarımızda işte o bahsetmiş olduğunuz cezai birtakım hükümler var, birtakım para cezaları vesaire. Yani, bir belediye başkanının, yerel yönetimlerde bir yöneticinin veya siyasi parti

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 14/4/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 14

mensubunun herhangi bir şekilde siyasetin finansmanına yönelik yasaya aykırı davranması hâlinde bunlara yönelik uygulanacak cezalar söz konusu ama siyasetin finansmanını alıp buraya koyalım dersiniz yanlış bir iş yapmış oluruz çünkü siyasi etik farklı bir şey, siyasetin finansmanında ele alınması gereken hususlar farklı bir şey. Dolayısıyla, siyasetin finansmanını zaten biz getiriyoruz yani Türkiye Büyük Millet Meclisine bunu getireceğiz. Dünyadaki örneklerine baktığımızda da bu etik ilkeler, bu biraz önce zikredilen, arkadaşlarımız tarafından son derece yüzeysel veyahut çok genel anlamlar olduğu ifade edilen etik ilkeleri aslında uluslararası standartlarda konulmuş olan ilkeler. Biz de bunları oradan aldık buraya koyduk yani temel ilkeler. Burada işte esas bazı hususlar yer almıyor, örneğin işte “Başvuruda şunlar net değil, şunlar da yer almalı.” şeklinde elbette çok güzel öneriler oldu, ben teşekkür ediyorum ama bunların detayı yine Türkiye Büyük Millet Meclisinde oluşturulan komisyon tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle ortaya konulacak yani bir rehber oluşturulacak, bir ilkeler manzumesi oluşturulacak, hatta milletvekillerimizin her birisinin yapacağı bir davranışla ilgili olarak “Ben şöyle bir iş yapacağım, şunu gerçekleştireceğim, acaba bu etik midir, değil midir? Bu konuda tavsiyeniz nedir?” diye sorabileceği bir mekanizma oluşturuyoruz yine, bir danışma mekanizması oluşturuyoruz. Dolayısıyla, bir taraftan milletvekillerimizin bu etik alanda daha da bilinçlendirilmesi, diğer taraftan toplum nezdinde milletvekillerimizin gerçekten onurunun, haysiyetinin daha da yüceltilmesini de içeren bir yaklaşım. Bunu bir ceza kanunu gibi düşünmememiz ve algılamamız gerektiğini düşünüyorum. Onun arenası farklıdır. Dolayısıyla, bu iki konuyu birbirinden ayrı düşünmemiz gerektiğini düşünüyorum.

Burada bir başka önemli husus çıkar çatışması, işte ilke olarak konuldu buraya. Şimdi, burada esas olan husus, eğer bir çıkar çatışması söz konusu olacaksa o milletvekilinin açıkça bir beyanda bulunması; biz “Şunu yapma veya etme.” diye bir yasak getirilsin veya “Seni şöyle cezalandıracağız.” şeklinde değil, “Bakınız, ben şöyle bir iş yapıyorum, bilginiz olsun. Böyle bir işletmem var, şu işi yapıyorum ben. Dolayısıyla ben açığım, şeffafım.” demesi milletvekilinin. Hiçbir milletvekilimizi biz itham edemeyiz.

Bakın, elbette yanlış yapan olursa yanlış yapan kanunlar karşısında -işte onların süreçleri farklıdır- cezasını çekmeli, ben ona bir şey demiyorum ama burada önemli olan etik ilkelerinin toplum nezdinde, milletvekili nezdinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi nezdinde ne kadar önemli olduğunun ortaya konulması ve bu konuda bir bilinçlendirme yaklaşımının da ortaya konulması. Bu da son derece önemli. Bakın, örnekler verdiniz, arkadaşlarımız örnekler verdi. İşte “Bir kredi kartı kullanımından dolayı istifa etti.” dediniz, değil mi efendim?

EROL DORA (Mardin) – Evet.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Şimdi, işte bu değerlere sahip olabilmek önemli, bu değerleri toplum nezdinde ve tüm kurumlarımızda oluşturmak önemli. Her ne kadar biz, Meclisimiz tabii milletvekillerimize kredi kartı falan vermiyor yani biz o konuda daha katıyız, onu söyleyeyim ama gerçekten bu yapıyı, bu atmosferi oluşturmak önemli. Olaya bu açıdan bakmamız son derece anlamlı diye düşünüyorum çünkü ceza konusu başka bir şey yani suç işlemek başka bir şey, disiplin işi başka bir şey ama işte ahlak, etik dediğiniz zaman farklı bir alana giriyorsunuz, daha çok değerlerin ön plana çıktığı bir alana giriyorsunuz. Ve bu alanda da her birimizin gerçekten bunun önemini... Tabii ki ben, Meclisimiz bunun önemini kavramış durumdayız ama toplum nezdinde bu hassasiyetin oluşturulmasının, Meclis nezdinde bu hassasiyetin oluşturulmasının son derece önemli olduğunu düşünüyorum.

Bir husus daha ifade edildi “Özellikle bakanlar, Başbakan niye bu kapsamda değil?” şeklinde. Şimdi, burada, değerli arkadaşlar, her bir milletvekili, dışarıdan bakan olanlar dâhil -burada, dışarıdan bakan olan bir kişi bile- milletvekillerinin sahip oldukları sorumluluklara sahip olmak zorunda. Anayasamızın 112’nci maddesi gayet açık bu konuda. Dolayısıyla, burada bir bakan -milletvekili olsun veya olmasın- bir milletvekili için uygulanan, siyasi etikle ilgili uygulanan yöntem neyse o uygulanacak bu kanuna tabi olacak. Ancak, bir bakanın kendi sorumlu olduğu alanla ilgili -diyelim ki Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı veya Ulaştırma Bakanı- kendi alanıyla ilgili yapmış olduğu icraatlar var, bu icraatların hesabını verdiği bir mekanizma var. Yani, işte ilgili Sayıştay var, ilgili denetleme kurulları var, gerekirse mahkemeye gidiyor. Mahkemede suç teşkil eden bir şey varsa bununla ilgili düzenlemeler var, işte gensoru mekanizması var, Anayasa Mahkemesine gönderilmesi mekanizması var, var da var. Dolayısıyla, bakanın yürütmeye yönelik yapmış olduğu icraatlar hususunda bir etik davranıştan bahsetmemiz mümkün değil çünkü burada atılmış olduğu imza yanlışsa onun hesabını verecek, ben yanlış atmışsam bunun hesabını ben de vermek zorundayım ve vereceğim. Ama, etik konusunda, evet, bakan da bir milletvekili olarak bu çerçevenin içerisinde, bu yasanın içerisinde diye düşünüyorum.

Bir başka husus, burada yapılan şey aslında -bir anlamda GRECO’nun da o yönde bir tavsiyesi olmuş- milletvekillerinin yapamayacağı işler, mal bildiri, hediye konusu, etik konular, bunların hepsini bir bütün olarak ele alınıp tek bir yasa çerçevesinde hazırlanması hâlinde gerçekten örnek olabilecek bir yaklaşım olduğu ifade edilmiş. Geldiler, Türkiye Büyük Millet Meclisimizi de geçen dönemde ziyaret ettiler. Dolayısıyla, biz bürokrat arkadaşlarla konuştuğumuzda -elbette benim onlarla bir temasım söz konusu olmadı- hem Türkiye Büyük Millet Meclisinde görev alan üst düzey yöneticileri hem de Adalet Bakanlığımızın üst düzey yöneticileriyle yapılan görüşme neticesinde böyle bir yaklaşım ortaya konulmuş. Dolayısıyla, bu yaklaşımın tesisi de, bir bütün hâlde burada yer alması da son derece önemli ama burada zikredilen bir husus var. Şimdi, diyelim ki avukatlık yapacak mıyım yapamayacak mıyım? Eğer bu yasa teklifi metninde yer almayan bir husus varsa bunun, diğer kanunlardaki hükümlerin saklı olduğu çok açık bir şekilde burada ifade edilmiştir. Tabii, tasarruf tamamıyla size ait bu konuda.

Burada önemli olan, işte “Milletvekilleri şu, şu, şu işi yapamaz.” demenin ötesinde, evet, milletvekilleri o işleri yapabilir, benim şahsi kanaatim bu, yapabilir ama bu açıklık ve şeffaflık içerisinde olsun. Şimdi, örneğin Almanya’da bir milletvekili avukatlık yapabiliyor ama şeffaf bir şekilde kendisinin avukatlık yaptığını, avukatlıkla ilgili yapmış oldukları iş ve eylemleri, kendi meclisini, parlamentosunu ilgilendirmeyen hususlarla ilgili çalıştığını beyan ediyor, ifade ediyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 14/4/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 15

Burada özet olarak şunu ifade etmek istiyorum: Önemli olan, gerçekten bu yasayla -ben bu yasa teklifini çok önemsiyorum- bununla birlikte gerçekten hem toplumumuzda hem Meclisimizde bu konuda uygun bir atmosferin oluşturulması. Yanlış yapılan bir işin... Evet bir kişiye siz on yıl mahkûmiyet cezası verirsiniz onun belki toplum nezdinde çok fazla bir değeri olmayabilir ama ahlaken yanlış yapılan bir şey, ceza gerektirmeyen bir şey toplum nezdinde çok daha ağır bir yaptırımla karşı karşıya kalabilir, önemli olan budur. Bunu ifade etmek istedim özet olarak.

Sayın Başkanım, ben çok teşekkür ediyorum; milletvekillerimizin, Komisyon üyelerimizin katkıları için de çok teşekkür ediyorum. Elbette bizler sizlerin emrinizdeyiz, bunu çok açık ve net olarak ifade edeyim. Teknik olarak bir destek istenmesi hâlinde -bu bir tekliftir ama- hem Başbakanlığımızın hem Adalet Bakanlığımızın tüm bürokratları sizlere gerekli teknik desteği her an vermeye de hazırdır.

Çok teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN – Başbakan Yardımcımız Sayın Lütfi Elvan' a teşekkür ediyorum.

Türk Parlamenterler Birliğini temsilen katılan eski milletvekilimiz Sayın Yahya Akman' a söz verdim.

Yahya Bey, buyurun.

TÜRK PARLAMENTERLER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ YAHYA AKMAN – Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, Sayın Başbakan Yardımcımız, Anayasa Komisyonumuzun çok değerli üyeleri; ben de hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Bugün gerçekten milletvekillerimiz açısından, siyasi hayatımız açısından çok önemli bir kanun teklifini görüşüyoruz. Tabii, öncelikle şunu ifade edeyim: Türk Parlamenterler Birliği adına buradayım. Türk Parlamenterler Birliğini bilmeyen arkadaşlarımız için kısaca ifade etmek gerekirse, 1978 yılında kurulan, 2 defa Bakanlar Kurulu kararıyla hem ismi o anlamda tescil edilen hem de kamu yararına demek olarak kabul edilen ve gerek faal gerekse önceki dönem milletvekilliği yapan arkadaşlarımızın çok büyük bir kısmının üyesi olduğu, birçok uluslararası kuruluşla iş birliği içerisinde çalışan, genel merkezi Parlatonun içerisinde olan bir kuruluşumuz. Bu anlamda, milletvekillerinin siyasi, sosyal, ekonomik ve diğer bütün hak ve hukuklarıyla ilgili değişik alanlarda Türkiye'de olup biten hadiselerle ilgili zaman zaman görüş beyan eden faaliyetleri olan bir kuruluşumuz Türk Parlamenterler Birliği. Bendeniz de şahsen 21, 22, 23, 24' üncü Dönemlerde milletvekilliği yapmış olan, son dört yılında da Anayasa Komisyonu üyesi olarak milletvekilliği yapmış olan bir arkadaşınızm.

Değerli arkadaşlar, Siyasi Etik Kanun Teklifi çok önemli. Burada yaklaşık iki saate yakın yapılan görüşmeler sırasında bu konuyla ilgili görüşler serdedildi. Öyle anlaşılıyor ki, bir alt komisyon kurulma fikri ön plana çıktı ama ben bundan önce bir hususu değerli Komisyon üyelerimizin dikkatine sunmak istiyorum: Konuşmaları sırasında Sayın Ayhan Sefer Üstün' ün “Kendi söküğünü dikememek.” diye bir cümleyle değinmiş olduğu bir milletvekili kanun teklifi söz konusu yıllardır konuşulan. Ama, 24' üncü Dönemde 2 defa -bir defasında AK PARTİ grup başkan vekillerinin imzasıyla, bir defasında da dönemin Meclis Başkanı Sayın Cemil Çiçek imzasıyla- Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan, her 2 defasında da Plan ve Bütçe Komisyonunda kabul edilerek Genel Kurul gündemine gelen ama Genel Kurul gündemine geldiği sırada, her nasılsa seçimlerin yaklaşmış olması nedeniyle 1 veya 2 siyasi parti genel başkanımızın “Bu konjonktürde bu kalsın.” diyerek âdeta çıkmasına mani olduğu ama esas itibarıyla bütün siyasi parti gruplarımızın ittifakla kabul etmiş olduğu bir kanun teklifi söz konusu.

Burada şunu ifade edelim: Türkiye Cumhuriyeti devletinde önem derecesi itibarıyla çok daha az öneme sahip olan birçok kurumla, kuruluşla, hatta kamu yararına çalışan kuruluşla alakalı olarak münhasıran kanunları vardır, bu kurumların, kuruluşların kanunları vardır ama bütün işi, daha doğrusu en önemli işi yasama faaliyeti olan Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin kendilerine mahsus bir kanunu ne yazık ki yoktur. Bölük pörçük, işte mali hakları itibarıyla Devlet Memurları Kanunu' na tabi, sağlık itibarıyla başka bir kanuna tabi, velhasılkelam, çeşitli kanunların haklarında uygulanmış olduğu bir üyeler topluluğu var, milletvekili topluluğu var. Bizim bütün amacımız, arzumuz siyasi partilerin esas itibarıyla üzerinde ittifak etmiş olduğu bir milletvekili kanununun çıkarılmasıdır. Bunu burada gündeme getirme nedenimiz şudur: Geçen dönem Plan ve Bütçe Komisyonunda kabul edilen Sayın Cemil Çiçek' in vermiş olduğu teklifteki 17, 18 ve 19' uncu maddeler doğrudan doğruya bugün görüşmekte olduğumuz Siyasi Etik Kanunu' yla paralellik arz eden maddeler içermektedir. Yani, şöyle bir ifadede bulunabiliriz: Eğer milletvekili kanunu kabul edilmiş olsaydı, bugün burada Anayasa Komisyonu belki bir Siyasi Etik Kanunu teklifi değil de bir siyasi etik komisyonuna ilişkin bir konuyu, İç Tüzük değişikliğini görüşmek durumunda olabilirdi. Yani İç Tüzük' ün 20' nci maddesine... Bugün mevcutta 19 tane -bilebildiğim kadarıyla- ihtisas komisyonumuz var, 20' nci ihtisas komisyonu olarak siyasi etik komisyonunu kuruyor olmamız gerekirdi ve sadece böyle bir düzenleme bu konu için yeterli olabilirdi.

Önümüzdeki mevcut kanun teklifinin 3' üncü maddesinde etik davranış ilkeleri tadat edilmiş ama bahsetmiş olduğumuz kanun teklifine baktığımız zaman, bu kanun teklifinden daha geniş anlamda milletvekillerine siyasi etik anlamında kurallar öngörüldüğünü görüyoruz. Bir misal vermek gerekirse, kadük kalan o kanun teklifinin 18' inci maddesinin örneğin (b) fıkrasında, (b) bendinde “Dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep, yaş, bedensel, zihinsel ve ruhsal engeller ve benzeri sebeplerle ayırım yapamazlar.” diye milletvekillerini sınırlayan bu anlamda da bir hüküm olduğunu ifade etmem gerekir. Bugün tabii, diğer kurulmuş olan Meclis komisyonlarından farklı olarak bir husus düzenlenmektedir, o da ne? Her siyasi partinin kendi içerisinde de ayrıca bir siyasi etik komisyonu kurması öngörülmekte, böylece âdeta ikili bir fren sistemi yani ikili bir siyasi etik davranışına milletvekillerini zorlayan bir sistem öngörülmüş yani öncelikle siyasi partilerin kendi içlerinde böyle bir çalışma yapması, daha sonra da Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde kurulacak olan komisyonun çalışma şart ve usulleri ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiş.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 14/4/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 16

Benim, Sayın Başkandan, sayın üyelerden Türk Parlamenterler Birliği adına istirhamım, bahsettiğim gibi, özellikle verilecek belki bir kanun teklifiyle veya siyasi partiler arasında sağlanacak bir uzlaşmayla bu iki kanun teklifinin beraber düşünülmesinin çok daha doğru olacağını şahsen düşünmekteyim. Çünkü, muhtemelen bir sonra çıkarılacak olan milletvekili kanun teklifiyle de buraya bazı atıflar yapılma ihtiyacı hissedilecektir ama tekrardan kaçınmak adına, daha doğru bir yasama faaliyeti yapma adına bence milletvekilleri yasının bir an önce görüşülmesi, kabul edilmesi gerekiyor. Zira, özellikle 24'üncü Dönemde verilen kanun teklifinin milletvekilleri için ilave hiçbir sosyal ve ekonomik hak içermediğini de açık bir şekilde belirtmemiz gerekiyor. Oradaki maddelere baktığımız zaman, şu anki milletvekillerinin almış olduğu ödenek ve yollukları düzenleyen maddeye doğrudan bir atıf olduğunu, esasında hiçbir kuruluş artış yapmadığı hâlde, ne yazık ki medyamızın en işlemekten zevk aldığı konulardan biri olduğu için milletvekili maaşlarını hem de abartılı bir vaziyette, ocak ayında aldıkları maaşlar çoğunlukla esas alınmak şartıyla, bazen de dediğim gibi hiç alınmayan maaş ve ödenekleri dahi gazete sayfalarına taşımak suretiyle âdeta milletvekillerinin manevi şahsiyetini bu anlamda rencide edici yayınlar yapıldığına şahit oluyoruz. Ama, bunun milletvekili kanunu yapılması gerçeğini bana göre ortadan kaldırmaması gerekiyor. Tabii, milletvekilliği çok şerefli bir görev ve belli bir zaman dilimi içerisinde insanların yapabildiği bir görev. Biz Parlamenterler Birliği olarak gerek mevcut milletvekillerimizin gerekse önceki dönem milletvekilliği yapmış arkadaşların onur, haysiyet, şereflerini ve kendi işgal ettikleri bu önemli, bu ulvi makama layık bir şekilde daha sonraki dönemlerde de toplum içerisinde saygın bir noktada bulunabilmesi, algılanabilmesi için bir mücadele içerisindeyiz. Bahsetmiş olduğumuz milletvekili kanun teklifi de bu minval üzere, milletvekillerinin veya önceki dönem görev yapmış milletvekillerinin protokolde yer almalarıyla alakalı bazı belki fiiliyatta zaman zaman var olan ama zaman zaman...

BAŞKAN – Yahya Bey, başka toplantılara yetişecek arkadaşlar var. Kısa, bu kanun üzerine... Komisyonun tek toplantısı yok.

TÜRK PARLAMENTERLER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ YAHYA AKMAN – Yani, tadat etmektedir. O nedenle, ben bu konunun altını çizmek istiyorum. Kanun teklifinde zaten bahsedilen hususlar var. Ben, sadece, bu konuyu sayın üyelerin dikkatine arz etmek istedim.

Söz verdiğiniz için ve bizi toplantıya çağırdığınız için tekrar teşekkür ediyorum. Siyasi Etik Kanunu Teklifi'nin hayırlara vesile olmasını diliyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Yahya Bey.

Nurhayat Hanım, sizin talebiniz var.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Yanlış anlaşılma olduğunu düşünüyorum veya bir açıklık getirme gereği duydum.

BAŞKAN – Buyurun.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Sayın Başbakan Yardımcım, şimdi, aslında rüşvet örneği belki evet uygun olmayabilir ama benim orada kastettiğim şeydu - mesela o örnek üzerinden- tanık dinleyebilecek mi?

Şimdi "Etik davranış ilkeleri" 3'üncü maddenin (1/a)'sında diyor ki: "TBMM üyesi olmaktan kaynaklanan konum ve yetkileri ile milletvekilliği unvanlarını kullanarak, kendilerine, yakınlarına veya üçüncü kişilere menfaat sağlamaya yönelik davranışlardan kaçınırlar."

Yani, düşünüyorum, bu tanıma uyan hemen hemen bütün eylemler aslında suç oluyor. Bir yandan da kamu gücünü kullanarak bir şekilde menfaat elde etmek, çok ince bir çizgi yani bunun, suç dışında kalan çok fazla eylem mesela aklıma gelmiyor benim.

Benim kastettiğim şey şu: Şimdi, ben Barolar Birliği ve Avrupa Konseyi Projesi çerçevesinde uzun yıllar insan hakları konusunda eğitimci olarak görev aldım, AİHM'in de birçok kararını inceledim. Disiplin kurulları AİHM tarafından bir ceza yargılaması olarak görülür çünkü adının mahkeme olması gerekmiyor. Bu da öyle. Yani, bir şekilde bir iddia var, onları değerlendiren bir makam var ve sonuçta bir yaptırım var. Bunu yaparken adaletli olsun, adil olsun, tarafların hakları olsun, itiraz hakkı olsun, haberdar olsun; benim kastettiğim şey oydu.

Bir de şu yönetmelik ve kanunla düzenlenecek hususları artık daha da netleştirmek gerekiyor diye düşünüyorum. Geçen gün İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı'nda da benzer bir şey vardı. Mesela başvurulamayacak hususların yönetmelikle düzenleneceği belirtiliyordu. Hâlbuki bir yere başvuru bir hak aramadır. Hak arama özgürlüğünü yönetmelikle kısıtlayamazsınız. Orada da var, mesela orada da dile getirmiştik bunu ama öyle geçti o kanun. Şimdi, burada da mesela cevap süresini, savunma süresini yönetmelik düzenlemek uygun değildir bu ilkeler çerçevesinde baktığımızda. Yani, yönetmelikte şunu düzenlersiniz: Başvuruyu kim alacak, o dosyayı kim saklayacak, kime götürecek onlar düzenlenir ama süreler, cevap falan bu temel şeyler kanunla düzenlenmeli diye düşünüyorum. Bunları tekrar belirtmek istedim.

Teşekkür ediyorum.

AHMET İYİMAYA (Ankara) – Anayasa 13'e atıf yapıyorsunuz.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Evet.

BAŞKAN – Bir dakika, söz almadan konuşmayalım.

Nurhayat Hanım, teşekkür ederim.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Sayın Başkanım, söz istiyorum.

BAŞKAN – Tabii, buyurun.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuyla ilgili tasarımı da savunan ve üzerinde çalışan kişi benim. Burada kastedilen, özellikle İnsan Hakları Kurumunda başvuruyla ilgili genel ilkeler ortaya konuldu,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 14/4/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 17

sürerler ortaya konuldu. Onların sadece detayları ortaya konulacak; kimler başvuramaz, bunları koyamazsınız yönetmeliğe, böyle bir husus yok.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – “Başvuru yapılamayacak hususlar” diye bir şey var.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Öyle bir şey yok yani orada bir yanlış anlaşılma söz konusu olabilir.

Bunu özellikle ifade etmek istedim ama tabii buradaki o maddeyi ifade ettiniz; “menfaat” diyor, doğru söylüyorsunuz. Çalışacaksınız, anladığım kadarıyla herhâlde alt komisyona havale etme eğilimi var yani siz de “Haksız menfaat” diyebilirsiniz, bilemiyorum, siz, artık kendiniz komisyonda bu değerlendirmeleri yaparsınız diye düşünüyorum açıkçası.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Akbaşıoğlu, buyurun.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkanım, Sayın Adalet Komisyonu Başkanım, Sayın Başbakan Yardımcım, çok değerli milletvekili arkadaşlarım; ben de bu önemli kanunla ilgili düşüncelerimi paylaşmak istedim.

Biraz evvel değerli arkadaşlarımız, hakikaten teferruatlı bir şekilde yaklaşımlarını ortaya koydular. Türkiye Büyük Millet Meclisi, milletimizin temsil edildiği, devletimizin en üst organı ve milletvekilleri de burada çok önemli bir fonksiyon icra ediyor. Milletvekillerimizin ve TBMM'nin saygınlığının artırılması, pekiştirilmesine ilişkin hakikaten önemli bir teklif. O sebeple ben Sayın Ayhan Sefer Üstün Bey'e ve arkadaşlarına da böyle bir önemli kanuna öncülük etmeleri münasebetiyle, daha önceki müktesebata da dayanarak bunu ortaya koymaları münasebetiyle emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

Tabii önce ahlak ve maneviyat temel yaklaşımına sahip bir hareketin mümessili olarak da bunun hepimiz için önemli olduğunu vurgulamak istiyorum. Açık, şeffaf ve denetlenebilir bir yapının oluşturulabilmesi açısından da temel ilkelerin belirlendiği, millî, yerli ve aynı zamanda evrensel değerleri ihtiva edecek bir yaklaşımın bu kanunda yansıtıldığını ve yansıtılması gerektiğini bu vesileyle de çeşitli partilere mensup değerli Komisyon üyelerimizin ortak bir kanaati olarak daha teferruatlı, detaylı bir şekilde teknik bir çalışmanın yapılarak daha güzel bir neticeye, kapsamlı bir neticeye varılabilmesi açısından ileri sürülen görüşleri, önerileri, düşünceleri değerlendirebilmek adına bir alt komisyon kurulmasının ben de faydalı olacağı kanaatimi paylaşmak istiyorum. Bu vesileyle de hazırunu selamlıyorum ve saygılarımı sunuyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Akbaşıoğlu.

Ayhan Bey, buyurun.

AYHAN SEFER ÜSTÜN (Sakarya) – Sayın Başkan, çok kısa bir şey ilave edeceğim.

Gördüğüm kadarıyla, görüş serdeden tüm arkadaşlarımız kanun teklifimizi destekliyorlar. Ben de teşekkürlerimi sunuyorum. İnşallah bu sefer sanki kanunlaşacak gibi bir durum var. Yıllar sonra tekrar aynı fırsatı yakalamış olmaktan da heyecanlı olduğumu ifade ediyorum.

Burada çok değerli görüşler ifade edildi. Ben de katılıyorum bu görüşlerde arkadaşların bir kısmına. Bunlardan bir tanesi “Milletvekilliğiyle ilgili bir kanun olduğu için ismini bu yönde değiştirelim.” dediler. Gerçekten uygundur. Öteden beri ismi “siyasi etik komisyonu” olarak ifade edilmiş, biz onun için böyle koymuştuk ama bizim de çok içimize doğrusu sinmemişti. Zaten baktığımızda milletvekilliğiyle ilgili siyasi etiğini de düzenliyor. Dolayısıyla ismini somutlaştırmakta gerçekten fayda var.

Bir başka konu Yahya Bey'in meselesi. “Burada siyasi etik davranış ilkelerinde daraltılmış.” dedi. Bunlar zenginleştirilebilir. Mesela bunlardan bir tanesi ayrımcılıkla alakalı söyledi. Zaten bu konuda ayrımcılıkla mücadeleyle ilgili bir komisyon kurmuşuz, kurul kurmuşuz. Dolayısıyla bu ayrımcılıkla ilgili net bir ifadeyi siyasi etik ilkelerine de dercedebiliriz. Bu çerçevede ilave olsun diye söyledim, belki katılamam diğer toplantılara.

Arkadaşların vermiş olduğu desteklerden tekrar teşekkürlerimi burada sunuyorum efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Üstün.

Bütünü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Alt komisyonla ilgili bir önerimiz de var ama bütünüyle ilgili görüşmeler tamamlandığı için maddelere geçilmesini oylarınıza sunacağım önce. Sonra alt komisyonla ilgili bütün partili üyelerimizin vermiş olduğu, farklı partilerden bütün arkadaşlarımızın verdiği bir öneri var, onu okutacağım.

Kanun teklifinin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

IV.- ALT KOMİSYON

A) ALT KOMİSYONA SEVKLER

1.- Siyasi Etik Kanunu Teklifi'nin (2/1000) alt komisyona sevk edilmesine ilişkin

BAŞKAN – Alt komisyon kurulmasıyla ilgili bir önerge var, oylarınıza sunacağım.

Okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1000) esas numaralı Siyasi Etik Kanun Teklifi'nin ayrıntılı bir şekilde incelenebilmesini teminen bir alt komisyonda görüşülmesini arz ve teklif ederiz.

Oktay Öztürk

Mersin

Mehmet Parsak

Afyonkarahisar

Erol Dora

Mardin

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 14/4/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 18

Muhammet Emin Akbaşoğlu
Çankırı
İsmail Aydın
Bursa
Yusuf Başer
Yozgat

Uğur Bayraktutan
Artvin
Muharrem Erkek
Çanakkale

Mithat Sancar
Mardin
Meral Daniş Beştaş
Adana

BAŞKAN – Teklif sahiplerinden söz almak isteyen var mı? Yok.

Gerekeđeyi okutuyorum:

Gerekeđe:

Siyasi etik konusunda daha önce yapılan yasama çalışmalarının değerlendirilmesi gerektiği düşünölmektedir. Önergeyle daha geniş katılımı ve teknik bir çalışma çerçevesinde bir alt komisyon kurulması amaçlanmıştır.

BAŞKAN – Bu kanun teklifiyle ilgili bir alt komisyon kurulmasını, alt komisyonun çalışma konusuyla ilgili her türlü yazışma ve diğer işlerini yapma konusunda yetkili kılınmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Alt komisyonlarla ilgili bütün siyasi partilerden en az 1 kişinin bulunabilmesi için Meclis Başkanlığımızın yapmış olduğu bir hesaplama var. Bunun için alt komisyon 9 kişiden oluşuyor.

Alt komisyonun 9 kişiden oluşmasına ve çalışmasını kısa bir süre içerisinde, önümüzdeki hafta salı gününe kadar...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Pazartesi başlasın komisyon.

BAŞKAN – Bugün başlanabilir. Öğleden sonra komisyon burada çalışmalara başlayabilir. Biz gerekli çalışmaları, araştırma merkezimizin yaptığı çalışmalar da var, onları da alt komisyondaki arkadaşlara toparlayıp sunarız dosya olarak da çünkü önümüzdeki hafta artık bu Komisyonda konuyu görüşüp nihayete erdirebiliriz. O bakımdan salı gününe kadar alt komisyon çalışmaları tamamlanabilir diye tahmin ediyorum.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Pazartesi günü başlasın. Biz de bu esnada -hakikaten bu Avrupa Birliği Uyum Komisyonu raporuna şimdi göz attım- uzmanlarımız tarafından dün gönderilen çalışmalara da bakarız. Yani o toplantıya hazırlıklı gelip.

BAŞKAN – Cuma da Meclis çalışıyor ya bazen. Bilmiyorum bu hafta da çalışacak herhâlde. Pazartesi çalışacak.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – İki üç günde bitirebiliriz, uzatmadan bitirebiliriz ama hazırlık yapma açısından çalışmamız lazım bunu.

BAŞKAN – Artık tabii ne zaman başlayacağına alt komisyon kurulduktan sonra kendisi karar verir.

Alt komisyonun 9 kişiden oluşmasına ve çalışmasını kısa bir süre içerisinde bitirmesini ve raporunu üst Komisyonuza sunmasını oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tabii siyasi partiler alt komisyon için isim versinler.

YASAMA UZMANI HALUK KURNAZ – Partilere göre dağılımı 5-2-1-1 şekline oluyor.

BAŞKAN – Şuradan bakabilerseniz 9 kişi olduğu zaman -Meclis Başkanlığımızın kullanmış olduğu bir cetvel- oranlar üzerinden 5-2-1-1.

Alt Komisyon üyelerinin isimlerini de ifade edeyim: Sayın Reşat Petek, Sayın Abdurrahman Öz, Sayın Muhammet Emin Akbaşoğlu, Sayın Zekeriya Birkan, Sayın Haydar Ali Yıldız, Sayın Murat Emir, Sayın Muharrem Erkek, Sayın Erol Dora, Sayın Mehmet Parsak.

Bugün komisyonla ilgili çalışma yol haritasını belirlemek üzere bitiminden hemen sonra burada bir çalışma yapılabilirse birkaç dakika içerisinde, o bakımdan komisyonda olan arkadaşlar burada kalırsa iyi olur.

Komisyonumuzun 5'inci Toplantısını tamamlamış bulunuyoruz.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 13.10